

Cuprins

I Rezoluții, recomandări și avize

AVIZE

Comitetul Economic și Social European

A 505-a sesiune plenară a CESE, din 18 și 19 februarie 2015

2015/C 251/01	Avizul Comitetului Economic și Social European privind propunerea de inventariere a strategiilor macroregionale în Europa (aviz din proprie inițiativă)	1
2015/C 251/02	Avizul Comitetului Economic și Social European privind rolul băncilor cooperatiste și al caselor de economii în coeziunea teritorială — propuneri pentru un cadru de reglementare financiară adaptat (aviz din proprie inițiativă)	7
2015/C 251/03	Avizul Comitetului Economic și Social European pe tema „Eliminarea azbestului din UE”	13
2015/C 251/04	Avizul Comitetului Economic și Social European privind progresele înregistrate la punerea în aplicare a Strategiei Europa 2020 și modul în care vor fi atinse obiectivele acesteia până în 2020 (aviz exploratoriu la solicitarea Președinției letone)	19

III Acte pregătitoare

COMITETUL ECONOMIC ȘI SOCIAL EUROPEAN

A 505-a sesiune plenară a CESE, din 18 și 19 februarie 2015

2015/C 251/05	Avizul Comitetului Economic și Social European privind Comunicarea Comisiei către Parlamentul European, Consiliu și Comitetul Economic și Social European privind strategia și planul de acțiune UE pentru gestionarea riscurilor vamale: combaterea riscurilor, consolidarea securității lanțului de aprovizionare și facilitarea comerțului [COM(2014) 527 final]	25
2015/C 251/06	Avizul Comitetului Economic și Social European privind propunerea de regulament al Parlamentului European și al Consiliului privind cerințele referitoare la limitele emisiilor și omologarea de tip pentru motoarele cu ardere internă pentru echipamentele mobile fără destinație rutieră [COM(2014) 581 final — 2014/0268 (COD)]	31

2015/C 251/07	Avizul Comitetului Economic și Social European privind Raportul Comisiei către Parlamentul European și Consiliu privind funcționarea autorităților europene de supraveghere (AES) și a Sistemului european de supraveghere financiară (SESF) [COM(2014) 509 final] și Raportul Comisiei către Parlamentul European și Consiliu privind misiunea și organizarea Comitetului european pentru risc sistemic (CERS) [COM(2014) 508 final]	33
2015/C 251/08	Avizul Comitetului Economic și Social European privind Cartea verde — Valorificarea la maximum a know-how-ului tradițional al Europei: posibilitatea de a extinde protecția indicațiilor geografice ale Uniunii Europene la produsele neagricole [COM(2014) 469 final].	39
2015/C 251/09	Avizul Comitetului Economic și Social European privind Comunicarea Comisiei către Parlamentul European, Consiliu, Banca Centrală Europeană, Comitetul Economic și Social European, Comitetul Regiunilor și Banca Europeană de Investiții — Analiza anuală a creșterii pentru 2015 [COM(2014) 902 final]	44

I

(Rezoluții, recomandări și avize)

AVIZE

COMITETUL ECONOMIC ȘI SOCIAL EUROPEAN

A 505-A SESIUNE PLENARĂ A CESE, DIN 18 ȘI 19 FEBRUARIE 2015

Avizul Comitetului Economic și Social European privind propunerea de inventariere a strategiilor macroregionale în Europa

(aviz din proprie inițiativă)

(2015/C 251/01)

Raportor: dl Etele BARÁTH

La 27 februarie 2014, în conformitate cu articolul 29 alineatul (2) din Regulamentul de procedură, Comitetul Economic și Social European a hotărât să elaboreze un aviz din proprie inițiativă pe tema

Propunere de inventariere a strategiilor macroregionale în Europa.

Secțiunea pentru uniunea economică și monetară și coeziune economică și socială, însărcinată cu pregătirea lucrărilor Comitetului pe această temă, și-a adoptat avizul la 3 februarie 2015.

În cea de a 505-a sesiune plenară, care a avut loc la 18 și 19 februarie 2015 (ședința din 18 februarie), Comitetul Economic și Social European a adoptat prezentul aviz cu 166 de voturi pentru, 1 vot împotriva și 6 abțineri.

Introducere

Răspunsurile oferite până acum de Europa la criza generală determinată de criza financiară nu au fost suficiente. Numeroase analize au arătat că deciziile s-au concentrat în mod excesiv pe sectorul financiar și că mecanismul decizional foarte ierarhic al Uniunii împiedică adoptarea măsurilor necesare pentru soluționarea tensiunilor sociale. Se constată diferențe semnificative între, pe de o parte, obiectivele și planurile de acțiune din cadrul Strategiei Europa 2020, menite să sprijine dezvoltarea pe termen lung a Uniunii, și, pe de altă parte, resursele disponibile. Consolidarea coerenței dintre diferite măsuri în domeniul politicii economice are o importanță capitală.

Cu toate că unele state membre din Europa de Est și Centrală au redus decalajele, acestea au crescut între alte state membre, atât în ce privește producția economică, cât și veniturile și nivelul de viață. Aceste decalaje au sporit în anumite regiuni pe fondul caracteristicilor lor, generând tensiuni greu de controlat în anumite zone.

Atât evoluțiile în planul politicii sociale necesare pentru ieșirea din criză, cât și obiectivele și programele reînnoite din cadrul politicii de coeziune necesită să se pună accentul pe dimensiunea teritorială a politicilor europene.

Această necesitate a fost recunoscută de Comisia Europeană reînnoită, care a lansat programul „Un nou început” în favoarea creșterii economice, creării de locuri de muncă și ameliorării condițiilor de viață. Planul Comisiei Europene reprezintă o nouă oportunitate și responsabilitate pentru strategiile macroregionale, vizând nu numai creșterea semnificativă a fondurilor de investiții și de dezvoltare pentru perioada 2015-2017, ci și eliminarea barierelor juridice și organizaționale. Faptul că cele 10 priorități definite în acest plan de lucru consolidează, în mod direct sau indirect, conexiunile dintre macroregiunile europene, dezvoltarea lor comună contribuie la redefinirea rolului politicii macroregionale, poziției și fezabilității strategiilor.

Un nou model de guvernare orientat spre dezvoltare, foarte descentralizat, care îi implică într-un mod mai sistematic pe partenerii economici și sociali și care ține seama și de strategiile macroregionale, ar putea contribui în mod semnificativ la stimularea creșterii și la îmbunătățirea eficacității și eficienței investițiilor ⁽¹⁾.

Grație unei guvernări reînnoite, strategiile macroregionale pot servi drept instrumente excelente pentru accelerarea proceselor de dezvoltare, consolidarea coeziunii teritoriale, facilitarea realizării obiectivelor Strategiei Europa 2020 și nu în ultimul rând, protecția mediului. Regula „celor 3 NU” nu mai reprezintă un obstacol: cadrul financiar multianual 2014-2020 deschide posibilitățile financiare, cadrul strategic comun stabilește regulile, iar în practică se dezvoltă un mecanism de execuție de mici dimensiuni.

Prin elaborarea acestui aviz din proprie inițiativă, CESE dorește să pună în aplicare ceea ce s-a stabilit cu ocazia sesiunii plenare din toamna anului 2013 și să analizeze, în special din punctul de vedere al societății civile, impactul strategiilor macroregionale în Europa. De asemenea, dorește să propună o modalitate de integrare a acestor strategii în politica europeană de dezvoltare.

1. Concluzii și recomandări

1.1. Comitetul Economic și Social European, analizând situația strategiilor macroregionale, avizele și recomandările referitoare la acestea ⁽²⁾, constată că este necesar, pe baza rezultatelor obținute, să se dezvolte strategii macroregionale la nivel european. Macroregiunile nu urmăresc să separe, ci să unească.

1.2. CESE recomandă Consiliului European să adopte o poziție favorabilă față de integrarea politicii macroregionale în structura de guvernare a Uniunii și să solicite elaborarea de orientări pentru întreaga UE în vederea elaborării unei strategii de dezvoltare macroregionale care să servească dezvoltării economice și sociale.

1.3. În opinia CESE, rolul strategiilor macroregionale este tot mai important pentru viitorul Uniunii. Programele macroregionale existente:

- au contribuit în plan politic la apariția unui nivel european intermediar, inexistent în prezent, care ar putea apropia punctele de vedere federaliste și naționale diametral opuse;
- au soluționat problema concentrării ierarhice și a birocrăției excesive, acționând ca instrumente de guvernare bazate pe cooperarea orizontală;
- au facilitat implicarea sistematică a sferei civile și a partenerilor economici și sociali în întregul proces de elaborare și de punere în aplicare a strategiilor.

1.4. Strategiile macroregionale pot contribui la îmbunătățirea competitivității economice, la creșterea dorită a PIB și, dincolo de acestea, la sporirea valorii adăugate europene. Grație monitorizării bazate pe o bază de date corespunzătoare, punerii în aplicare eficiente a principiului parteneriatului și unei analize comparative bazate pe experiența acumulată, aceste strategii s-au dovedit a fi politici eficiente. Astfel:

1.4.1. în cadrul semestrului european, se poate asigura o mai bună vizibilitate a realizării obiectivelor Strategiei Europa 2020 la nivel teritorial;

1.4.2. în cursul procesului de evaluare intermediară a obiectivelor și rezultatelor generale și specifice ale Strategiei Europa 2020 va fi posibilă integrarea, în spiritul eficacității, a elementelor de protecție a mediului, urbanistice și de dezvoltare a cooperării macroregionale incluse în diferite „acorduri de parteneriat”;

1.4.3. pe baza celor 11 obiective ale politicii de coeziune pentru perioada 2014-2020, consolidarea contextului macroregional al măsurilor planificate din cadrul programelor operaționale va putea asigura valoarea lor adăugată, eficacitatea și eficiența lor la nivel european;

⁽¹⁾ Raport al Comisiei către Parlamentul European, Consiliu, Comitetul Economic și Social European și Comitetul Regiunilor privind guvernarea strategiilor macroregionale [COM(2014) 284 final].

⁽²⁾ Avize recente și viitoare ale CESE privind zonele și strategiile macroregionale, precum și privind chestiuni orizontale – aspecte esențiale

1.4.4. contextul macroregional al programelor de cooperare regională stabilite în cadrul programului urban și al rețelei de aglomerații europene va putea facilita integrarea socioculturală și crearea condițiilor necesare pentru satisfacerea nevoilor sociale;

1.4.5. ia naștere un nou instrument macroregional de protecție a mediului și de exploatare durabilă a resurselor.

1.5. CESE recomandă consolidarea structurii de guvernare la nivel european prin implicarea societății civile și a autorităților teritoriale în fiecare etapă a procesului decizional, alături de grupul de coordonare la nivel înalt alcătuit din reprezentanți ai celor 28 de țări, responsabili cu gestionarea la nivel macroregional.

2. Dezbateri

2.1. Experiența de până acum arată, iar analizele Comisiei confirmă că strategiile macroregionale au o valoare adăugată europeană în ceea ce privește:

- consolidarea identității europene și regionale;
- planificarea și punerea în aplicare a strategiilor europene;
- utilizarea coordonată a resurselor.

2.2. Strategiile macroregionale pun la dispoziție noi instrumente, care sunt foarte utile având în vedere că:

- răspunsurile la criză nu sunt complexe, astfel că trebuie găsit un echilibru între diferitele aspecte teritoriale și sociale;
- alegerile pentru Parlamentul European au arătat că relația dintre Uniunea Europeană și societatea civilă nu este încă desăvârșită;
- sistemul instituțional al Uniunii necesită o reformare (de exemplu, cu privire la democratizarea și descentralizarea sa, consolidarea structurilor orizontale, eficacitatea și eficiența punerii în aplicare a politicilor, precum și parteneriatul socioeconomic).

2.3. Strategiile macroregionale sunt de actualitate, întrucât:

- în urma alegerilor se formează o nouă Comisie, care a definit noi priorități, obiectivele principale fiind: crearea de locuri de muncă și consolidarea creșterii economice, eficacitatea investițiilor, care depinde în mare măsură de capacitatea de adaptare regională;
- se pregătește evaluarea la jumătatea perioadei a Strategiei Europa 2020, iar în 2015 vor fi supuse adoptării liniile directoare reformate; trebuie să se aibă în vedere consolidarea abordării macroregionale;
- s-a dovedit că, atât din punctul de vedere al guvernării, cât și al valorii adăugate europene, strategiile macroregionale adoptate deja și în curs de implementare (Strategia pentru regiunea Dunării și cea pentru Marea Baltică) dispun de noi resurse, printre altele, în domeniul protejării valorilor naturale (mări), prevenirii catastrofelor (inundații), cooperării economice în domeniul turismului și în sectoarele sensibile la inovare;
- inițiativele Comisiei (Marea Adriatică, zona Alpilor) largesc în spațiu și accentuează necesitatea ca statele membre și regiunile să-și planifice legăturile la nivel macroregional (cu atenție sporită față de implicarea în cooperare a „țărilor terțe”);
- posibilitățile de cooperare macroregională (regiunea mediteraneeană, coasta Atlanticului) mijlocite prin sfera socială și economică dau dovadă de o evoluție semnificativă și în plan politic. În acest sens, este importantă și contribuția la armonizarea strategiilor maritime și a politicilor terestre;
- cooperările macroregionale cu semnificație istorică devin tot mai puternice pe firul marilor infrastructuri transfrontaliere și lineare, îndeosebi datorită dezvoltării axelor macroregionale ale mecanismului „Conectarea Europei”;

- prezentarea cooperării macroregionale a devenit un element obligatoriu al acordurilor de parteneriat pentru perioada de programare până în 2020.

2.4. Prin natura lor, strategiile macroregionale sunt orientate către dezvoltare, fiind astfel în măsură să contribuie în mod semnificativ la consolidarea și punerea în aplicare a politicii de dezvoltare a Uniunii, în special în ce privește inițiativele demarate la bază. Principalele domenii (funcții) care pot fi avute în vedere:

- activitatea economică a IMM-urilor;
- cercetare, educație, învățarea limbilor străine, cooperarea în materie de cultură și sănătate;
- cooperare în domeniile energiei, protecției mediului, logisticii și serviciilor publice (apă, canalizare, deșeuri);
- planificarea comună realizată de organisme publice, instituții regionale și autorități locale;
- cooperare în materie de securitate și migrație;
- consolidarea practică a concurenței pe piață (cooperarea concretă de pe piața forței de muncă, sprijinind IMM-urile sau producând fonduri de dezvoltare);
- cooperare în domeniul statisticii.

Majoritatea acestora sunt domenii în care inițiativele care emană în primul rând de la bază sunt justificate, întrucât rolul de reglementare al instituțiilor europene este marginal.

2.5. Participanții la strategiile macroregionale trebuie să coopereze ca actori cu responsabilitate orizontală, reprezentând guvernele lor.

2.6. Abordarea macroregională oglindește, atât în ce privește perspectiva, cât și instrumentele de guvernare, direcția de înnoire a Uniunii:

- guvernarea sa politică și orientarea strategică coordonează participarea actorilor de la diferite niveluri în așa fel încât nu este necesară crearea de noi instituții de mare anvergură;
- are capacitatea de integrare a politicilor și programelor de la diferite niveluri (europene, naționale, de cooperare teritorială, privind țările asociate sau candidate la aderare, privind instrumentele sectoriale, financiare etc.);
- coordonează instrumentele politice, strategice și financiare în interesul unei implementări eficace și eficiente;
- contribuie la suprimarea granițelor regionale dintre organizațiile teritoriale și diferitele sectoare, și, în cele din urmă;
- asigură înțelegerea clară a conceptului de asumare de-a lungul întregului proces de elaborare și punere în aplicare a strategiei.

2.7. O „bună” guvernare macroregională trebuie să dispună de următoarele elemente:

- capacitate de planificare strategică;
- o bază de date specifică teritoriului în cauză și capacitate de analizare;
- un organism de execuție adecvat;

- un sistem de control atât pentru etapa de planificare, cât și pentru punerea în aplicare;
- instrumente de comunicare corespunzătoare;
- capacitatea de adaptare necesară; și
- transparența activităților în scopul efectuării de controale.

2.8. Conform definiției strategiilor macroregionale, o macroregiune:

- acoperă o zonă cu caracteristici geografice, economice și culturale comune;
- se confruntă cu aceleași provocări și poate valorifica aceleași posibilități; și
- se bazează pe o cooperare consolidată a resurselor, în scopul coeziunii teritoriale.

2.9. În practica europeană actuală, două tipuri de macroregiuni corespund definiției de mai sus. Ambele se caracterizează prin faptul că pot include și țări terțe:

- macroregiunile de tip linear, legate de marile infrastructuri, cum ar fi regiunea Dunării sau regiunile situate de-a lungul coridoarelor; și
- macroregiunile care cuprind zone largi, cum ar fi Marea Baltică sau Adriatică și zona Alpilor sau regiunea mediteraneană și coasta Atlanticului.

2.10. Odată cu clădirea Uniunii Europene, granițele istorice ale Europei au devenit practic virtuale din punct de vedere funcțional. Abordarea macroregională face posibilă redesenarea funcțională a hărții Europei. Pe baza sistemelor macroregionale, mecanismele de cooperare deschisă consolidate sau în curs de a fi consolidate reflectă deja conduita politică a secolului XXI, care va favoriza, într-o Europă democratică, o cooperare care se reînnoiește în favoarea economiei și a unei societăți favorabile incluziunii, asigurând în același timp protecția durabilă a mediului.

3. Observații generale, recomandări pentru extinderea rolului strategiilor macroregionale

3.1. Realizarea unui echilibru între noile linii directoare ale Strategiei Europa 2020 și ale guvernancei financiare și economice și conceptul de „dincolo de PIB” este posibilă prin reducerea decalajelor dintre regiuni și o dezvoltare armonioasă care ține seama de nevoile sociale și condițiile de mediu.

3.2. Strategiile macroregionale contribuie la îmbunătățirea coeziunii teritoriale prin consolidarea mecanismelor de solidaritate, precum și printr-o mai bună coordonare a instrumentelor de dezvoltare, ținând seama de caracteristicile teritoriale.

3.3. Propunerile referitoare la dezvoltarea macroregională coordonată și avantajele economice care rezultă din cooperarea macroregională consolidată contribuie la atragerea mai multor investiții atât în domeniul inovării, cât și în ce privește capacitățile importante de producție și aprovizionare.

3.4. Rețelele și relațiile instituționale și economice din interiorul macroregiunilor pot atenua în mod semnificativ efectele crizei globale prin valorificarea resurselor și sprijinirea egalizării diferitelor niveluri de dezvoltare teritorială; în acest sens, metropolele și alte regiuni urbane dezvoltate pot avea un rol considerabil, acestea fiind motoare ale dinamicii dezvoltării.

3.5. Zonele metropolitane, policentrice constituite în rețea au un imens potențial economic și inovator, fiind motoare pentru crearea de locuri de muncă, dar acestea prezintă și riscuri mari pentru mediu. Strategiile macroregionale pot compensa riscurile legate de schimbările climatice generate de urbanizarea la scară largă și pot contribui la planificarea eliminării acestora.

3.6. Strategiile macroregionale pot sprijini dezvoltarea proporțională a aglomerațiilor mici și mijlocii, consolidarea relațiilor dintre acestea și astfel, consolidarea valorilor locale și regionale.

3.7. Politica macroregională poate contribui la reducerea decalajelor teritoriale și economice prin adaptarea programelor din cadrul Strategiei Europa 2020 la caracteristicile regiunilor.

3.8. Strategia macroregională poate fi un instrument adecvat pentru a crea acea masă critică care reunește potențialele economice, sociale și de mediu în interesul dezvoltării. Acest lucru poate fi deosebit de important în cazul programelor transnaționale transfrontaliere.

3.9. Strategiile macroregionale pot sprijini dezvoltarea mai echitabilă și accesibilă a serviciilor de interes general și pot îmbunătăți accesul la informații și la cunoștințe, precum și condițiile de mobilitate.

Bruxelles, 18 februarie 2015.

Președintele
Comitetului Economic și Social European
Henri MALOSSE

Avizul Comitetului Economic și Social European privind rolul băncilor cooperatiste și al caselor de economii în coeziunea teritorială — propuneri pentru un cadru de reglementare financiară adaptat

(aviz din proprie inițiativă)

(2015/C 251/02)

Raportor: dl Carlos TRIAS PINTÓ

La 10 iulie 2014, în conformitate cu articolul 29 alineatul (2) din Regulamentul de procedură, Comitetul Economic și Social European a hotărât să elaboreze un aviz din proprie inițiativă cu privire la

Rolul băncilor cooperatiste și al caselor de economii în coeziunea teritorială – propuneri pentru un cadru de reglementare financiară adaptat.

Secțiunea pentru uniune economică și monetară și coeziune economică și socială, însărcinată cu pregătirea lucrărilor Comitetului pe această temă, și-a adoptat avizul la 3 februarie 2015.

În cea de a 505-a sesiune plenară, care a avut loc la 18 și 19 februarie 2015 (ședința din 18 februarie 2015), Comitetul Economic și Social European a adoptat prezentul aviz cu 153 de voturi pentru, 2 voturi împotriva și 10 abțineri.

1. Concluzii și recomandări

1.1. În contextul tranziției la noi modele de afaceri bancare (*new banking business models*) și nebankare în domeniul financiar, CESE consideră că este indispensabilă conservarea „biodiversității” sistemului financiar, fără ca aceasta să presupună aplicarea arbitrară a normelor⁽¹⁾.

1.2. Băncile care au drept scop crearea de valoare pentru acționari (*shareholders-value – SHV*) trebuie să se completeze în mod eficient cu cele care urmăresc crearea de valoare pentru părțile interesate (*stakeholder-value – STV*), prin intermediul activităților lor angro, cu amănuntul și de investiții. Doar astfel se poate ajunge la un sistem financiar stabil și eficace, care să contribuie pe deplin la dezvoltarea economiei reale.

1.3. CESE sprijină hotărât eforturile depuse de către Comisia Europeană pentru a se ține seama în noua reglementare financiară de specificitatea băncilor cooperatiste și a caselor de economii, evitându-se consecințele nedorite ale aplicării uniforme a normelor prudențiale și eventuala supraîncărcare cu sarcini administrative.

1.4. Cu toate acestea, principala problemă rămâne faptul că nu se aplică în mod adecvat **principiul proporționalității** în noile reglementări bancare (în special în ceea ce privește **Directiva privind cerințele de capital – CRD IV și Regulamentul privind cerințele de capital – CRR**), care, potrivit recomandărilor Comitetului de la Basel, ar trebui aplicate proporțional, în conformitate cu tratatele Uniunii Europene. Aceasta înseamnă că ar trebui să se aplice cerințe mai stricte băncilor mondiale, cerințe riguroase celor paneuropene (de natură sistemică în Europa) și cerințe mai flexibile băncilor naționale și locale (cu garantarea unui nivel adecvat de protecție a consumatorilor).

1.5. Nu este vorba despre acordarea de privilegii în mod gratuit anumitor familii de instituții din sectorul financiar. CEE a pledat dintotdeauna pentru condiții echitabile de concurență și, ca atare, este în favoarea utilizării unor parametri obiectivi, care să justifice existența unei reglementări specifice pentru fiecare model de afacere. Aceștia sunt, în esență, performanța economică și financiară, contribuția la economia reală, gestionarea riscurilor și guvernanta. CESE propune autorităților financiare să stimuleze actorii care îndeplinesc cel mai bine aceste condiții.

1.6. CESE își propune să pună în valoare modelul bancar pe care îl reprezintă băncile cooperatiste și casele de economii și, în același timp, respinge cu hotărâre anumite comportamente ale sectorului financiar, inclusiv ale anumitor instituții din acest sector, și pledează pentru consolidarea normelor deontologice și a codurilor de bună guvernare pe ansamblul sectorului financiar, condiție *sine qua non* pentru recuperarea încrederii pierdute.

⁽¹⁾ JO C 451, 16.12.2014, p. 45.

1.7. CESE evidențiază efectele dramatice pe care le poate avea asupra viitorului Uniunii Europene perpetuarea stării de stagnare în acordarea creditelor către IMM-uri și familii și scumpirea lor. De asemenea, subscrie la recentele critici formulate de Parlamentul European la adresa poziției adoptate de Comitetul de la Basel, care a pus sub semnul întrebării instrumentele europene specifice de finanțare a IMM-urilor.

1.8. Dacă vrea să înfrunte cu succes provocările viitoare și să joace rolul de agent al schimbărilor (și nu să li se supună în mod pasiv), Europa va trebui să adopte de urgență în domeniul financiar măsuri variate, care să conducă la realizarea efectivă a Strategiei Europa 2020, a Actelor privind piața unică I și II, a Inițiativei în favoarea întreprinderilor mici (Small Business Act), a programului Cosme, a Inițiativei pentru antreprenoriatul social etc. Consolidarea rolului deținut de casele de economii și de băncile cooperatiste în sistemul financiar european va fi o condiție esențială pentru îndeplinirea acestor obiective.

2. Băncile cooperatiste și casele de economii în context financiar european

2.1. Casele de economii și cooperativele de credit au jucat în trecut un rol esențial în dezvoltarea economiei, în special de sprijinire a agriculturii, a micii industrii și a comerțului. În prezent, ele reprezintă cca 40 % din sectorul financiar al Uniunii Europene (proporție care se ridică la 70 % în Franța și la 60 % în Germania), cu deosebiri semnificative de configurare de la o țară la alta. În cazul caselor de economii, concentrarea sectorială din țări ca Spania și Finlanda contrastează cu puternica fragmentare din Germania sau Austria.

2.2. În general, restructurarea băncilor a condus la un tablou mai restrâns, mai sănătos, dar și mai puțin favorabil incluziunii, întrucât, în ultimii ani, IMM-urile și familiile au fost private de finanțare și, în același timp, s-a redus progresiv rețeaua teritorială a agențiilor bancare și numeroase locuri de muncă au fost desființate. Acest fenomen se poate agrava dacă sunt scoase de pe piață băncile locale.

2.3. Ca model de activitate pe segmentul de retail, băncile cooperatiste și casele de economii prezintă elemente distinctive însemnate, după cum urmează: legăturile lor cu țesutul productiv local, ancorarea în teritoriu, capilaritatea rețelelor lor comerciale, proximitatea față de clienți, finanțarea unor sectoare specifice, apropierea de interesele locale și de actorii sociali și solidaritate.

2.4. Configurarea structurală a caselor de economii și a băncilor cooperatiste face ca aceste instituții să dispună, în general, de structuri patrimoniale sănătoase și să își asume riscuri în mod rezonabil, orientându-și procesele de investiții și capitalizare în concordanță cu politicile de dezvoltare teritorială endogenă.

2.5. Din punct de vedere conceptual, trebuie stabilite trăsăturile care deosebesc băncile cooperatiste de casele de economii:

- băncile cooperatiste au caracter privat, îndeplinind două condiții: sunt societăți cooperatiste și instituții de credit al căror scop principal este prestarea de servicii financiare membrilor/proprietarilor și clienților lor. Principiile lor călăuzitoare sunt decizia democratică și participarea (o persoană-un vot), iar o parte semnificativă din rezultatele lor este canalizată către fonduri de rezervă și către fonduri sociale cu atribuire obligatorie;
- casele de economii sunt, prin natura lor, private, având o dimensiune duală esențială: activitatea financiară și vocația socială. Unicitatea modelului constă în absența proprietarilor expliți, deși există în același timp și alte formule, precum societățile publice sau societățile anonime. Atunci când îmbracă forma unei fundații, organele de conducere sunt desemnate de o adunare generală în cadrul căreia sunt reprezentate și corporațiile locale și regionale, în funcție de țară, clienți, instituțiile fondatoare și angajați. Profiturile obținute sunt destinate rezervelor și activităților sociale.

2.6. Datele referitoare la băncile cooperatiste sunt foarte grăitoare în vremuri de criză: niciuna nu a făcut obiectul vreunei proceduri de concordat preventiv în UE. Ele dețin o cotă de piață de aproximativ 20 % din depozite în țări precum Italia, Franța, Germania și Țările de Jos, finanțează între 25 % și 45 % din împrumuturile pentru IMM-uri, iar cota lor de depozite a crescut constant pe parcursul ultimilor ani, ceea ce constituie un semnal important de încredere în acest tip de instituții.

2.7. La rândul lor, casele de economii s-au menținut la un nivel ridicat de participare în cadrul sistemului financiar al UE. Astfel, în Germania, cota de piață a depozitelor lor ajunge la 43 % și 39 % în ceea ce privește creditele, iar în Spania, la 41 % și, respectiv, 42 %.

2.8. Și Fondul Monetar Internațional ⁽²⁾ scoate în evidență rolul esențial al băncilor cooperatiste. Aceste instituții, care depind în mai mică măsură de așteptările acționarilor, răspund în mod fiabil și sigur nevoilor de creditare ale IMM-urilor și ale multor gospodării.

2.9. S-au putut observa însă și excepții: unele case de economii și bănci cooperatiste și-au abandonat obiectivele specifice, s-au lansat în activități speculative și au mizat pe expansiunea disproporționată în alte teritorii, fapt ce le-a știrbit reputația și, în unele țări, a dus la punerea în aplicare a unor măsuri de reglementare ce au denaturat, într-o anumită măsură, acest model de bancă.

2.10. Pe scurt, consolidarea capitalului, atingerea unei dimensiuni corespunzătoare, menținerea caracterului teritorial și a nivelului ridicat de protecție a consumatorilor trebuie să fie însoțite de păstrarea trăsăturilor caracteristice ale unui model unic de întreprindere. În acest proces, CESE solicită recunoașterea și sprijinul instituțiilor Uniunii Europene.

3. Provocări pentru dezvoltarea activității băncilor de retail

3.1. Băncile cooperatiste și casele de economii întrunesc trăsăturile specifice unui model de afaceri al băncii de retail: proximitatea clientului, ancorarea în teritoriu, cooperarea, vocația socială etc. Cu toate acestea, diverși factori îngreunează valorificarea potențialului lor ⁽³⁾:

- intensificarea concurenței a condus la o reducere progresivă a marjelor de intermediere financiară;
- distribuția prin canale multiple necesită investiții masive în tehnologie;
- dimensiunile reduse implică, în anumite cazuri, necesitatea încheierii unor alianțe strategice între instituții sau a fuzionării acestora;
- fenomenele de concentrare nu sunt scutite de riscuri, putând fi însoțite de dezechilibrul de scară;
- banca de proximitate se împacă greu cu diversificarea geografică pe piețele internaționale.

3.2. În pofida observațiilor de mai sus, băncile cooperatiste și casele de economii joacă în continuare un rol foarte relevant în punerea în aplicare a Strategiei Europa 2020, prin funcțiile lor financiare, sociale și teritoriale, completându-se cu forme de finanțare nebancaară [finanțare participativă (*crowdfunding*), capital de risc, investitori providențiali (*business angels*) etc.], care au apărut ca urmare a crizei grave a creditelor bancare (*credit crunch*) și a garanțiilor ridicate ce au fost impuse.

3.3. În opinia CESE, autoritățile economice și monetare trebuie să își consolideze acțiunile de facilitare a accesului la fonduri al IMM-urilor și de stimulare a finanțării pe termen lung, promovând diversitatea formelor de întreprindere ⁽⁴⁾ și diversificarea riscurilor în sectorul serviciilor financiare.

4. Funcția socială în slujba economiilor locale

4.1. În băncile cooperatiste și în casele de economii funcțiile financiară și socială sunt strâns legate în contextul angajamentului lor în favoarea coeziunii teritoriale. Angajamentul social și interesul pentru comunitate sunt caracteristicile cele mai vizibile pentru public ⁽⁵⁾.

4.2. Excedentul realizat vine în sprijinul culturii, asistenței sociale și medicale, educației și cercetării, patrimoniului istoric și artistic, durabilității mediului etc., iar, în cazul caselor de economii, dividendele sociale reprezintă multe miliarde de euro anual.

⁽²⁾ „Reconfigurarea viitorului sistem financiar” (*Redesigning the Contours of the Future Financial System*), notă de poziție a personalului FMI – 16 august 2010 SPN/10/10.

⁽³⁾ Banca Spaniei: *Cooperative and savings banks in Europe: Nature, challenges and perspectives*, aprilie 2011; Asociația Europeană a Băncilor Cooperatiste: *EACB answer to the Green Paper on territorial cohesion turning territorial diversity into strength*, februarie 2009; WSBI-ESBG: *200 years of savings banks: a strong and lasting business model for responsible, regional retail banking*, septembrie 2011; CESE: *Economia socială în Uniunea Europeană*, 2014.

⁽⁴⁾ JO C 318, 23.12.2009, p. 22.

⁽⁵⁾ Castelló, E: *El liderazgo social de las Cajas de Ahorro* („Spiritul de lider social al caselor de economii”). FUNCAS, Madrid, 2005.

4.3. Dată fiind necesitatea creării de valoare pentru economiile locale, abordarea bazată pe părțile interesate (*stakeholder-value* – STV) dobândește tot mai mare importanță. Mai concret, banca socială facilitează incluziunea financiară și coeziunea teritorială, promovând spiritul întreprinzător și lansarea unor proiecte de microfinanțare și de investiții responsabile social.

4.4. Băncile cooperatiste și casele de economii joacă un rol semnificativ ca intermediare ale instrumentelor și programelor UE. CESE pledează pentru facilitarea rolului de intermediere pe care îl joacă instrumentele financiare ale Băncii Europene de Investiții (BEI) și ale Fondului European de Investiții (FEI) pentru băncile cooperatiste mai mici, prin intermediul simplificării cerințelor administrative, aspect esențial pentru îndeplinirea Planului Juncker. Este, de asemenea, absolut necesar să le fie consolidat rolul în punerea în aplicare a Inițiativei pentru antreprenoriatul social.

5. Efectele restructurării în sectorul băncilor sociale

5.1. În Europa, casele de economii au fost supuse în ultimul timp unui intens proces de restructurare, ceea ce a presupus, în unele țări, denaturarea structurii lor inițiale.

5.2. Ulterior, din cauza crizei financiare globale, au avut loc procese de salvare și reformare, fuziuni și achiziții, naționalizări și, în cazul Spaniei, transformarea caselor de economii în bănci.

5.3. Problemele de guvernare corporatistă, cerințele principale ale noii reglementări financiare și necesitatea adaptării dimensiunii sectorului la o piață în descreștere au provocat anumite fenomene de concentrare bancară. Având în vedere dificultățile cu care se confruntă aceste instituții în procesul de internaționalizare pentru a-și mări dimensiunile, CESE reliefează faptul că, de regulă, în grupurile multinaționale trebuie asumate riscuri mai mari.

5.4. La extrema cealaltă, pe baza raportului întocmit în 2012 de Grupul Liikanen, pentru a face față problemelor pe care băncile „prea mari pentru a se prăbuși” le creează pentru portmoneul contribuabilului, Comisia a emis un regulament privind măsurile structurale de ameliorare a rezilienței instituțiilor de credit din Uniunea Europeană, document cu privire la care Comitetul a elaborat deja un aviz⁽⁶⁾ susținut de o amplă majoritate.

5.5. În anumite articole din această propunere de regulament sunt prevăzute excepții de la cerințele de capital și drepturi de vot în cazul băncilor cooperatiste sau al caselor de economii, care au o structură economică și de proprietate foarte specifică.

5.6. CESE consideră că anumite norme privind separarea dintre băncile comerciale și băncile de investiții ar putea submina sistemul de funcționare a băncilor locale de dimensiuni mai mici și prezența lor cotidiană în teritoriu, cu scopul de a sprijini economia reală și, prin urmare, ar fi nepotrivite.

5.7. Aceste schimbări nu rămân fără urmări asupra cetățeanului european: ele se traduc printr-o reducere a capacității existente (birouri și personal), cu impact în ceea ce privește ocuparea forței de muncă și finanțarea persoanelor particulare și IMM-urilor.

5.8. În cele din urmă, CESE consideră că, în absența unei anumite flexibilități în privința îndeplinirii noilor cerințe de reglementare, există riscul ca băncile cooperatiste și casele de economii să se transforme în bănci comerciale și, ca atare, să fie denaturate, societatea pierzând astfel un bun social important, dobândit de-a lungul mai multor secole.

6. Opțiuni strategice în confruntarea cu provocările viitoare

6.1. Băncile cooperatiste și casele de economii au contribuit la asigurarea stabilității, solvabilității și competenței sistemului bancar european. Cu toate acestea, noile exigențe ale pieței impun confruntarea cu provocările următoare:

- consolidarea modelului de bancă de retail de proximitate;
- strângerea legăturilor de cooperare în afaceri;
- îmbunătățirea sistemelor interne de gestionare a riscurilor;
- adaptarea la noile măsuri de reglementare, de supraveghere și de reziliență;
- consolidarea profesionalismului cadrelor de conducere;

⁽⁶⁾ JO C 451, 16.12.2014, p. 45.

- sporirea eficienței în gestionare;
- protecția nivelului lor de capital, pentru evitarea insolvenței; și
- promovarea transparenței și a buneii guvernări corporatiste.

6.2. Capitalul relațional este un activ necorporal de importanță crucială în activitatea bancară, instituțiile financiare din economia socială trebuind să profite de rețelele lor de contacte și de sprijin intern. La rândul său, administrația financiară trebuie să recunoască valoarea acestor fonduri de solidaritate între cooperativele de credit în contextul aplicării normelor prudențiale.

6.3. De asemenea, ele trebuie să supravegheze nivelurile datoriilor restante, situațiile de incertitudine induse de riscurile geopolitice și de inovațiile tehnologice (Agenda digitală), ce creează un nou ecosistem pentru sistemul financiar, în care vor trebui observate viitoarele interacțiuni a patru actori: banca tradițională, noii actori digitali, organul de reglementare și consumatorii.

6.4. Ele trebuie să combine avantajele aferente calității de model de proximitate (cunoașterea persoanelor și angajamentul în favoarea proiectelor comunitare) cu utilizarea TIC, în scopul de a susține inițiative noi pentru redresarea economiei de producție.

6.5. Totodată, ele trebuie să își îmbunătățească guvernanta corporatistă, prin crearea unor structuri corespunzătoare de formare, gestionare și control al activității. În special, vor trebui instituite coduri de conduită stricte pentru a garanta profesionalismul și corectitudinea în reprezentarea diverselor interese în cadrul organelor de conducere.

6.6. CESE propune să se creeze un model nou de supraveghere internă a caselor de economii și a băncilor cooperatiste, care să includă angajații, reprezentanții ai IMM-urilor și alte grupuri de interese.

6.7. Ca o nouă provocare, va trebui ca ele să facă față concurenței altor instituții decât cele bancare, astfel încât, răspunzând noilor solicitări din partea cetățenilor, să poată crește în paralel cu platformele de finanțare participativă (*crowdfunding*) și cu aplicațiile de consum colaborativ și să constituie alianțe cu acestea.

7. Îmbunătățirea rezilienței și supravegherii băncilor europene

7.1. CESE pledează pentru completarea sistemelor de reglementare și supraveghere financiară și pentru înzestrarea instituțiilor financiare cu capacitate suficientă pentru a rezista la crize viitoare.

7.2. În acest context, Comisia Europeană a adoptat un regulament delegat ⁽⁷⁾ care, pe baza proiectelor de norme tehnice ale Autorității Bancare Europene, reglementează aspectele referitoare la cerințele de fonduri proprii, ținând cont de faptul că instrumentele de capital ale băncilor cooperatiste și ale caselor de economii sunt diferite. Deosebit de relevante sunt aspectele privind limitarea răscumpărării instrumentelor de capital de nivel 1, în cazul băncilor cooperatiste.

7.3. Alt pilon fundamental pentru finalizarea uniunii bancare este „mecanismul unic de supraveghere” și gestiunea fondului destinat finanțării eventualelor intervenții de salvare a băncilor. În opinia CESE, acest instrument va contribui la un răspuns mai ferm din partea băncii, în confruntarea cu viitoarele crize ⁽⁸⁾.

7.4. În ceea ce privește necesara mutualizare a riscurilor, CESE este de părere că, pentru a determina contribuția fiecărei instituții la viitorul Fond unic de rezoluție trebuie să se țină seama de modelul său de risc; Comitetul atrage atenția Comisiei asupra necesității de a pune în aplicare indicatorii stabiliți prin Directiva privind redresarea și rezoluția instituțiilor de credit ⁽⁹⁾. La rândul său, CESE întâmpină cu satisfacție faptul că s-a ținut seama de apartenența la un sistem instituțional de protecție ⁽¹⁰⁾.

⁽⁷⁾ Regulamentul delegat (UE) nr. 241/2014 al Comisiei, 7 ianuarie 2014.

⁽⁸⁾ JO C 67, 6.3.2014, p. 58.

⁽⁹⁾ A se vedea Directiva 2014/59/UE.

⁽¹⁰⁾ A se vedea Regulamentul delegat (UE) 2015/63 al Comisiei Europene.

7.5. În contextul acestui nou scenariu financiar, CESE solicită un impuls autentic în materie de responsabilitate socială a întreprinderilor, etică și transparență în sectorul financiar și ca organismele de supraveghere să depună eforturi în plan educativ pentru a îmbunătăți cultura financiară ⁽¹¹⁾, în special în ceea ce privește formulele economiei sociale, care sunt încă prea puțin cunoscute. În acest sens, este absolut necesar să se acorde un rol mai important și să se confere mai multă vizibilitate rețelelor care le reprezintă: Asociația Europeană a Băncilor Cooperatiste (*European Association of Co-operative Banks – EACB*), Federația Europeană a Băncilor Etice și Alternative (*FEBEA*) și Grupul European al Caselor de Economii (*European Savings Banks Group – ESBG*).

7.6. În opinia CESE, este foarte bine că se proiectează noi instrumente financiare de îmbunătățire a guvernanței actuale, însă, în contextul reglementării lor, trebuie să se țină seama de diversitatea actorilor financiari implicați, cărora să li se asigure stabilitatea, și, totodată, să se limiteze sarcinile instituțiilor financiare care dispun de mai puține resurse. Este vorba, în definitiv, de o mai bună legiferare.

8. Stimularea modelului de bancă responsabilă din punct de vedere social

8.1. Refacerea țesutului productiv local, consolidarea economiilor locale și abordarea problemelor sociale ar trebui să constituie prioritățile UE. De aceea, CESE solicită instituțiilor ca, prin intermediul unor forumuri de dialog permanent, să pledeze pentru modelele bancare ce ancorează sistemul financiar în economia reală, asigurând stabilitatea și bogăția teritoriului respectiv.

8.2. Tendința de amplificare constantă a dimensiunilor băncilor indusă de procesele de redresare stârnește îngrijorare din cauza riscului sistemic pe care îl presupune. În consecință, se face apel la revenirea la activitățile tradiționale (*back to basics*), în contextul unei distincții mai clare între instituțiile care se specializează ca bănci comerciale și cele care îmbină dezvoltarea activității lor cu activități de investiții. Experiența a demonstrat că diversitatea, ca și dispersarea și distribuirea riscurilor sunt benefice pentru sistemul financiar european.

8.3. Vitalitatea și dezvoltarea băncilor cooperatiste și a caselor de economii se întemeiază pe gestionarea democratică și pe libertatea de a alege în mod responsabil destinația excedentelor lor. Stimularea intermedierei financiare în slujba economiei reale reprezintă garanția continuității sale pe viitor, în concordanță cu obiectivele de dezvoltare durabilă ale Organizației Națiunilor Unite în perspectiva anului 2015 și cu declarația ONU privind cooperativele din 2012.

8.4. Prin urmare, casele de economii și băncile cooperatiste merită un tratament special în contextul punerii în aplicare a normelor prudențiale, ținând cont de faptul că aceste instituții se încadrează în modelul de bancă cerut de cetățenii europeni, bazat pe o gestionare responsabilă și solidară ⁽¹²⁾, întemeiată pe principiile și valorile economiei sociale.

Bruxelles, 18 februarie 2015.

Președintele
Comitetului Economic și Social European
Henri MALOSSE

⁽¹¹⁾ JO C 318, 29.10.2011, p. 24.

⁽¹²⁾ JO C 100, 30.4.2009, p. 84.

Avizul Comitetului Economic și Social European pe tema „Eliminarea azbestului din UE”

(2015/C 251/03)

Raportor: Aurel Laurențiu PLOSCEANU**Coraportor: Enrico GIBELLIERI**

La 8 iulie 2014, Comitetul Economic și Social European, în conformitate cu articolul 29 alineatul (2) din Regulamentul de procedură, a hotărât să elaboreze un aviz din proprie inițiativă cu privire la

Eliminarea azbestului din UE

Comisia consultativă pentru mutații industriale (CCMI), însărcinată cu pregătirea lucrărilor Comitetului pe această temă, și-a adoptat avizul la 28 ianuarie 2015.

În cea de a 505-a sesiune plenară, care a avut loc la 18 și 19 februarie 2015 (ședința din 18 februarie), Comitetul Economic și Social European a adoptat prezentul aviz cu 162 voturi pentru, 5 voturi împotriva și 10 abțineri.

1. Concluzii și recomandări

1.1. Eliminarea completă a întregii cantități de azbest utilizat și a tuturor produselor care conțin azbest trebuie să fie un obiectiv prioritar al Uniunii Europene. Planurile de acțiune revin statelor membre, dar ar trebui coordonate de către UE. În acest sens, CESE încurajează UE să colaboreze cu partenerii sociali și cu alte părți interesate la nivel european, național și regional în scopul elaborării și partajării unor planuri de acțiune pentru eliminarea și gestionarea azbestului. Aceste planuri ar trebui să cuprindă: educație și informare; activități de formare destinate funcționarilor publici; formare națională și internațională; programe de finanțare a eliminării azbestului; activități de sensibilizare în materie de eliminare a azbestului și a produselor care conțin azbest (inclusiv în timpul îndepărtării azbestului din clădiri) din spațiile de utilitate publică și siturile fostelor fabrici de azbest; curățarea clădirilor și dotarea cu instalații destinate distrugerii azbestului și a deșeurilor care conțin azbest; monitorizarea eficienței cerințelor legale existente; evaluarea gradului de expunere a personalului și protecția sănătății.

1.2. Mai multe state membre au instituit registre de inventariere a clădirilor care conțin azbest. Celelalte state membre ar trebui încurajate să înființeze astfel de registre publice, prin care se transmit informații relevante referitoare la riscurile azbestului pentru lucrători și angajatori înainte de începerea renovărilor, și să completeze cerințele existente în legislația Uniunii Europene în materie de sănătate și siguranță. Pentru clădirile publice și infrastructură, înregistrarea ar putea începe la nivel local.

Până în prezent numai Polonia a elaborat un plan de acțiune care beneficiază de sprijin financiar și care urmărește eliminarea tuturor surselor de azbest rămase⁽¹⁾.

1.3. Scopul este de a elimina tot azbestul până la sfârșitul anului 2032. Urmând acest exemplu, Uniunea Europeană ar trebui să încurajeze statele membre să lanseze planuri de acțiune și foi de parcurs specifice la diferite niveluri: local, regional și național. În acest sens, este foarte importantă și punerea în aplicare integrală a regulamentelor UE și naționale privitoare la azbest. La nivel european, Comitetul inspectorilor de muncă principali (SLIC), și, la nivel național, inspectoratele de muncă pot juca un rol important în realizarea acestui obiectiv.

1.4. Din exemplul polonez se poate trage concluzia că finanțarea publică suficientă este de o importanță crucială pentru eliminarea azbestului. O eliminare a azbestului organizată și structurată este considerată un tip de îmbunătățire a dezvoltării regionale și a infrastructurii regiunilor respective. Comisia Europeană ar trebui să aibă în vedere să deschidă în mod explicit accesul la fondurile sale structurale pentru planurile de eliminare a azbestului.

1.5. Comisia Europeană este îndemnată să inițieze un studiu privind abordările și sistemele existente la nivel național în privința înregistrării azbestului, precum și finanțarea lor.

⁽¹⁾ Ministerul polon al economiei. Program pentru reducerea azbestului în Polonia 2009-2032 – anexa la Rezoluția nr. 39/2010 a Consiliului de Miniștri din 15 martie 2010.

1.6. Depozitele de deșuri de azbest reprezintă numai o soluție temporară la această problemă, care rămâne, astfel, să fie rezolvată de generațiile viitoare, fiindcă fibrele de azbest nu se degradează în timp. Prin urmare, CESE solicită Comisiei să facă cunoscute sistemele de distrugere a produselor ce conțin azbest (torță cu plasmă, pirogazeificare etc.), făcând trimitere la cele mai bune tehnici disponibile; este de dorit să se promoveze cercetarea și inovarea, pentru a pune în aplicare tehnologii sustenabile pentru tratarea și inertizarea deșeurilor care conțin azbest, în vederea reciclării, a reutilizării în siguranță și a reducerii depozitării lor. Comisia ar trebui să prevadă măsuri eficiente pentru a se evita practica periculoasă ce constă în depozitarea deșeurilor de azbest în depozitele de deșuri destinate eliminării deșeurilor generale provenite din clădiri.

1.7. Finanțările UE și stimulentele oferite de statele membre, destinate îmbunătățirii eficienței energetice a clădirilor, ar trebui corelate cu îndepărtarea azbestului în condiții de siguranță din acele clădiri. Deși UE a elaborat o politică ambițioasă privind eficiența energetică și se preconizează că directiva revizuită privind eficiența energetică va implementa o strategie pe termen lung în materie de reabilitare a clădirilor în fiecare stat membru, această politică nu este combinată cu strategii de eliminare a azbestului. O astfel de combinație, formulată într-o politică UE coerentă, care să integreze domeniile politice relevante, este foarte recomandabilă.

Orice tip de plan de acțiune pentru eliminarea azbestului necesită să fie luate în considerare calificările tuturor părților interesate implicate în activitatea respectivă. Acest lucru privește lucrătorii și întreprinderile, coordonatorii pentru securitate și sănătate în muncă (OSH), precum și pe inspectorii de muncă, consilierii, formatorii, angajatorii și alte persoane implicate. Certificarea capacității companiilor care urmează să fie implicate în aceste planuri de acțiune este foarte necesară și recomandată.

1.8. Eliminarea în condiții de siguranță depinde în mare măsură de două categorii de lucrători formați în acest sens: cei care lucrează în întreprinderile specializate și cei care au profesii și ocupații care intră în contact cu azbestul în mod accidental.

CESE solicită Comisiei să ofere, în colaborare cu autoritățile naționale, sprijinul necesar pentru acțiuni și inițiative destinate să asigure protecția întregii forțe de muncă din Uniunea Europeană, având în vedere faptul că, în ceea ce privește punerea în aplicare a legislației în materie de sănătate și securitate a muncii, sunt expuse în special întreprinderile mici și mijlocii, care angajează cea mai mare parte din forța de muncă europeană. În acest sens, o formare solidă este crucială.

1.9. CESE solicită Comisiei ca, în colaborare cu partenerii sociali și cu alte părți interesate, să elaboreze programe și activități de sensibilizare cu privire la riscurile legate de azbest și la necesitatea unei formări adecvate a tuturor lucrătorilor care ar putea fi afectați de materialele care conțin azbest, în conformitate cu articolul 14 alineatul (1) din Directiva 2009/148/CE, precum și să îmbunătățească informațiile referitoare la legislația existentă în materie și să pună la dispoziție orientări practice în vederea respectării acesteia, inclusiv cetățenilor UE.

1.10. Legislația UE ar trebui, de asemenea, să reflecte și să adopte cele mai recente rezultate ale cercetărilor științifice și medicale. Cercetări recente au relevat faptul că și o expunere foarte redusă și o perioadă de latență foarte îndelungată pot conduce la mezoteliom și cancer pulmonar. Prin urmare, CESE îndeamnă Comisia să modifice Recomandarea 2003/670/CE pentru a reflecta progresele cercetării medicale și pentru a include cancerul ovarian și cel laringian printre cele asociate azbestului.

1.11. Ar trebui garantat că, la nivelul statelor membre, sunt înregistrate toate cazurile de azbestoză, mezoteliom și alte boli asociate cu azbestul, printr-o colectare sistematică a datelor privind bolile profesionale și neprofesionale asociate cu azbestul, că plăcile pleurale sunt clasificate și înregistrate oficial ca boală legată de azbest și că se poate obține o cartografiere fiabilă a prezenței azbestului, cu ajutorul observatoarelor dedicate acestui scop. Personalul sanitar are nevoie de formare adecvată pentru a-și îndeplini îndatoririle și a pune diagnostice întemeiate.

1.12. În plus, instituțiile UE ar trebui să disemineze cele mai bune practici privind orientările la nivel național și practicile privind procedurile naționale de recunoaștere a bolilor cauzate de azbest sau să sprijine diseminarea lor.

1.12.1. În special, este necesar să fie îmbunătățit rolul activ al victimelor în procedurile de recunoaștere. Pentru a le da acestor persoane acces la informațiile necesare și posibilitatea de a se face auzite, trebuie să li se ofere sprijin juridic, financiar și personal. Trebuie organizate asociații ale victimelor intoxicate cu azbest. Astfel, se poate reduce povara personală pe care o poartă acestea în cadrul procedurilor de recunoaștere, care se adaugă întotdeauna suferințelor personale cauzate de boală.

Prin urmare, CESE:

- face apel la organismele de asigurări și despăgubiri să adopte o abordare comună în ceea ce privește recunoașterea bolilor profesionale asociate cu azbestul și despăgubirile acordate pentru acestea;
- solicită ca procedurile de recunoaștere să fie simplificate și facilitate;
- recunoaște faptul că, din cauza perioadelor de latență foarte îndelungate, victimele azbestului se află adeseori în imposibilitatea de a demonstra legătura causală dintre boală și expunerea profesională la azbest;
- solicită Comisiei să sprijine conferințele care oferă consiliere profesională grupurilor de victime ale azbestului și acordă ajutor membrilor acestora.

1.12.2. În sfârșit, CESE încurajează UE să colaboreze cu Organizația Mondială a Sănătății (OMS) și Organizația Internațională a Muncii (OIM), cu țările terțe și cu alte organisme internaționale, pentru a promova în întreaga lume un nivel ridicat de sănătate și securitate la locul de muncă, de exemplu prin identificarea problemelor legate de azbest și prin promovarea unor soluții de protecție a sănătății, precum și pentru mai bună informare și sprijinire a persoanele afectate de boli asociate cu azbestul.

1.12.3. Având în vedere importanța deosebită a acestei chestiuni, CESE/CCMI va prezenta avizul de față la o conferință organizată în comun cu Parlamentul European, Comitetul Regiunilor și Comisia Europeană.

2. Introducere

2.1. În pofida interzicerii azbestului pe întregul teritoriu al Europei ⁽²⁾ (1999, de pus în aplicare până în 2005), azbestul încă mai ucide oameni în Europa. Deși toate tipurile de azbest sunt periculoase iar consecințele sale nocive au fost demonstrate și reglementate și în pofida interzicerii utilizării azbestului, acesta este încă prezent în componența multor nave, trenuri, utilaje, containere, tuneluri, galerii, conducte din rețelele publice și private de distribuție a apei și, în special, în clădiri, inclusiv numeroase clădiri publice și private;

2.2. Potrivit Organizației Mondiale a Sănătății (OMS), numai în UE se înregistrează în fiecare an între 20 000 și 30 000 de cazuri de boli asociate azbestului și se estimează că peste 300 000 de cetățeni vor deceda, până în 2030, în UE din cauza mezoteliomului ⁽³⁾. Se estimează că, anual, în lume își pierd viața 112 000 de persoane din cauza unor boli asociate cu azbestul ⁽⁴⁾.

2.3. Interzicerea azbestului pe întregul teritoriu al Europei ⁽⁵⁾ (convenție din 1999, de pus în practică până în 2005) și mecanismele actuale de supraveghere a pieței nu garantează că pe piața europeană nu se importă produse conținând azbest. Aceasta privește o gamă largă de produse, printre care se numără materialele de construcții, aparatura electrocasnică, garniturile de frână pentru automobile sau recipientele izoterme. Pe baza noii abordări privind supravegherea pieței europene ⁽⁶⁾, UE ar putea începe să ia măsuri împotriva produselor care conțin azbest.

2.4. La nivelul UE există un set cuprinzător de acte legislative privind azbestul, care privesc interzicerea, valorile-limită și protecția lucrătorilor. În afară de interzicerea utilizării și comercializării azbestului, au fost stabilite valori-limită și o directivă specifică a UE reglementează condițiile de lucru ⁽⁷⁾, în timp ce certificarea întreprinderilor și informarea și formarea lucrătorilor sunt obligatorii. Cu toate acestea, dispozițiile legislative ale UE sunt deseori foarte generale, ceea ce conduce la moduri de punere în aplicare foarte diferite. În plus, sunt încă absente aspecte cum ar fi dispozițiile specifice privind nivelurile de formare pentru diversele funcții sau dispozițiile privind înregistrarea surselor de azbest.

2.5. Aici ar trebui menționat că un raport din proprie inițiativă al Parlamentului European, adoptat în martie 2013 ⁽⁸⁾, descrie pe larg diferitele probleme și domenii politice legate de chestiunea azbestului și enumeră 62 de solicitări specifice adresate factorilor de decizie de la nivel european și național.

⁽²⁾ Directiva 1999/77/CE.

⁽³⁾ <http://www.who.int/mediacentre/factsheets/fs343/en/>

⁽⁴⁾ <http://www.efbww.org/pdfs/Presentation%20Mr%20Takala.pdf>

⁽⁵⁾ Directiva 1999/77/CE.

⁽⁶⁾ [http://eur-lex.europa.eu/LexUriServ/LexUriServ.do?uri=COM:2013:0075:FIN:RO:PDF; COM\(2013\)75 final](http://eur-lex.europa.eu/LexUriServ/LexUriServ.do?uri=COM:2013:0075:FIN:RO:PDF; COM(2013)75 final), a se vedea în special articolul 12.

⁽⁷⁾ Directiva 83/477/CEE din 19.9.1983, modificată de Directiva 91/382/CEE din 25.6.1991 și de Directiva 98/24/EC din 7.4.1998.

⁽⁸⁾ Rezoluția Parlamentului European din 14 martie 2013 referitoare la amenințările la adresa sănătății la locul de muncă legate de azbest și perspectivele de eliminare completă a azbestului existent [2012/2065(INI)].

2.6. Astăzi ne confruntăm cu faptul că producția anuală de azbest la nivel mondial rămâne la aceleași cote înalte, deși multe țări au interzis utilizarea sa. Comercializarea și utilizarea azbestului doar s-a transferat din țările industrializate către cele emergente. Înfloritorul comerț mondial cu azbest este însoțit de o activitate intensă a lobby-ului internațional în favoarea azbestului, care folosește în propagandă sa inclusiv rezultatele unor studii de cercetare binevoitoare, aparținând câtorva oameni de știință. Ar trebui de asemenea menționat în acest sens că investițiile financiare europene în industria globală a azbestului continuă. De asemenea, Europa continuă să exporte azbest, prin expedierea de nave spre a fi dezmembrate în alte părți ale lumii. De asemenea, ar trebui să se menționeze că navele care transportă azbest ca marfă în tranzit încă acostează și utilizează instalațiile portuare sau de depozitare temporară aflate pe teritoriul Uniunii Europene.

2.7. Existența unor condiții de concurență echitabile la nivel mondial în ceea ce privește azbestul este crucială, iar în această privință UE ar trebui să își asume un rol decisiv în interzicerea utilizării oricărui tip de azbest în întreaga lume. În acest sens, Europa poate oferi altor regiuni ale lumii cunoștințele sale despre efectele azbestului asupra sănătății, posibilitatea de a-l înlocui cu alte materiale și eliminarea în siguranță a azbestului. Ceea ce este necesar este un angajament mai puternic al UE în cadrul instituțiilor internaționale în vederea descoperirii de instrumente cu ajutorul cărora piața azbestului să fie catalogată ca fiind „comerț toxic” și pentru a face o prioritate de vârf din înscrierea azbestului cristic în anexa III a Convenției⁽⁹⁾ de la Rotterdam;

3. Observații specifice

3.1. Potrivit unui studiu publicat în 2011⁽¹⁰⁾, mediul construit existent în UE este, în mare parte, mai vechi de 50 de ani. Peste 40 % din clădirile rezidențiale au fost construite înainte de anii '60. Între 1961 și 1990 a existat un avânt considerabil în construcții, fiind o perioadă în care disponibilul de locuințe s-a dublat și azbestul a fost folosit pe scară largă, în aproape toate statele membre.

3.2. Potrivit aceluiași studiu, se atribuie clădirilor aproximativ 40 % din cererea finală de energie din Europa. Ele reprezintă cel mai mare sector consumator, urmate de transporturi, cu 33 %. În același timp, UE s-a angajat la o reducere cu 80-95 % a emisiilor de gaze cu efect de seră până în 2050, ca parte a foii sale de parcurs pentru trecerea la o economie competitivă cu emisii reduse de dioxid de carbon în 2050⁽¹¹⁾.

3.3. Aceasta înseamnă că renovarea mediului construit oferă atât un potențial semnificativ de sporire a performanței energetice a clădirilor, realizând deci obiectivele foii de parcurs a UE pentru 2050, cât și ocazia excepțională de a elimina azbestul.

3.4. Aceasta necesită însă o abordare coordonată și o cooperare strânsă atât la nivelul UE, cât și la cel național, în materie de politici și mecanisme financiare. De asemenea, sunt necesare instrumente financiare inovatoare, pentru a cataliza investițiile private.

3.5. Ceea ce se așteaptă în acest sens de la nivelul UE este un rol de sprijin și coordonare. În plus, este necesar să fie mai bine coordonate domeniile politice cum ar fi formarea forței de muncă, înregistrarea și recunoașterea bolilor asociate cu azbestul.

4. Evoluții la nivel național

4.1. Chiar și în condițiile unei interdicții, milioane de tone de azbest rămân în clădiri și nu toate statele membre au introdus până în prezent registre de inventar pentru locurile în care este prezent și cantitățile care trebuie eliminate. În consecință, ne lipsește un punct de pornire adecvat pentru tratarea corespunzătoare a tuturor resurselor de azbest din Europa.

⁽⁹⁾ Convenția a intrat în vigoare la 24 februarie 2004 și are ca obiective: promovarea responsabilității partajate și a eforturilor de cooperare dintre părți în comerțul internațional cu anumite substanțe chimice periculoase, pentru protejarea sănătății umane și a mediului împotriva potențialelor daune; contribuirea la utilizarea ecologică a substanțelor chimice periculoase în cauză prin facilitarea schimbului de informații despre caracteristicile lor, prin prevederea unui proces decizional național cu privire la importul și exportul lor și prin comunicarea respectivelor decizii în rândul părților.
<http://www.pic.int/TheConvention/Overview/TextoftheConvention/tabid/1048/language/en-US/Default.aspx>

⁽¹⁰⁾ Institutul European pentru Performanța Clădirilor (Buildings Performance Institute Europe, BPIE), *Europe's buildings under the microscope* (Clădirile Europei sub microscop), octombrie 2011.

⁽¹¹⁾ Directiva 2010/31/CE din 17.5.2010.

4.2. În prezent, Polonia este singura țară din UE care a implementat un program național de eliminare a întregii cantități de azbest, estimat la 10 miliarde de euro până în 2030, cu un calendar clar și cu finanțare corespunzătoare dintr-un amestec de resurse publice (de stat, din programe UE) și private (proprietari, asociații teritoriale etc.). Acest tip de inițiativă trebuie lansat în toate țările UE ⁽¹²⁾.

4.3. În Franța, au fost identificate ca având probleme legate de azbest 3 milioane de locuințe sociale dintr-un total de 15 milioane, iar costurile estimate pentru reabilitările necesare sunt de 15 miliarde EUR. Costul estimat pentru fiecare locuință variază de la 15 000 la 20 000 EUR. Ar trebui supravegheate atent lucrările de pregătire în vederea eliminării azbestului la Turnul Montparnasse, simbol al Parisului.

4.4. În Regatul Unit este în desfășurare o campanie de eliminare a azbestului din toate școlile. Unul din motivele campaniei este creșterea ratei de mezoteliom în rândul profesorilor din Regatul Unit ⁽¹³⁾.

4.5. În Lituania, Ministerul Agriculturii a inițiat în 2012 un program de înlocuire a acoperișurilor care conțin azbest, destinat locuitorilor de la sate, în cadrul căruia sprijinul financiar maxim nu poate depăși 6 000 LTL (1 740 EUR) pe proiect. UE și bugetul de stat acoperă până la 50 % din totalul costurilor eligibile ale proiectului.

5. Măsurile de formare profesională

5.1. O problemă importantă este cunoașterea – și lipsa de cunoaștere – în materie de azbest. Numeroși lucrători sunt expuși la azbest prin natura profesiei lor. Astfel stau lucrurile în special în sectoarele de întreținere și decontaminare, dar mulți alții sunt potențial afectați (constructorii de acoperișuri, electricienii, instalatorii de sisteme de încălzire, lucrătorii din domeniul reciclării, coordonatorii OSH, inspectorii de muncă și mulți alții). Legislația existentă prevede deja obligația angajatorilor de a asigura cursuri de formare corespunzătoare tuturor lucrătorilor care sunt expuși sau riscă să fie expuși la praf provenit din azbest sau materiale care conțin azbest. Totuși, odată cu interzicerea utilizării diverselor tipuri de materiale, cunoașterea privind pericolele, caracteristicile și aspectul vizual se pierde treptat. Deși multe state membre asigură cursuri de formare pentru lucrătorii din sectoarele demolării, construcțiilor și întreținerii, precum și pentru alți lucrători care lucrează la eliminarea materialelor care conțin azbest, persistă un deficit de standarde aplicabile în întreaga Europă.

5.2. Integritatea fizică este un drept fundamental al omului, înscris, alături de altele, în Carta drepturilor fundamentale a Uniunii Europene. Politicile UE trebuie concepute astfel încât să protejeze acest drept. Aceasta privește mai întâi de toate politicile de sănătate publică și politicile privind sănătatea și securitatea în muncă, dar și alte domenii politice legate de posibila expunere la azbest și de modul în care trebuie tratat azbestul.

5.3. Un alt motiv de îngrijorare îl constituie cunoștințele adecvate ale inginerilor constructori, arhitecților și angajaților din întreprinderile care nu sunt specializate în eliminarea azbestului. CESE solicită Comisiei ca, împreună cu statele membre, să instituie un grup de lucru care să elaboreze calificări specifice minime în domeniul azbestului și să ofere formare, pentru a le obține, categoriilor profesionale/lucrătorilor respectivi.

5.4. Partenerii sociali europeni din industria construcțiilor [FIEC (Federația Industriei Europene a Construcțiilor) și EFBWW (Federația Europeană a Muncitorilor din Construcții și din Industria Lemnului)] au abordat această problemă prin elaborarea unor module de informare despre azbest ⁽¹⁴⁾ pentru cea de-a doua categorie de lucrători. În cadrul unui alt proiect finanțat de UE (proiectul ABClean – Leonardo Da Vinci), în afara cadrului dialogului social, se elaborează diferite materiale pentru cursurile de „formare a formatorilor” ⁽¹⁵⁾.

⁽¹²⁾ Anexa la Rezoluția nr. 39/2010 a Consiliului de Miniștri din 15 martie 2010.

⁽¹³⁾ <http://www.asbestosexposureschools.co.uk/pdfnewlinks/INCREASING%20MESOTHELIOMA%20DEATHS%20AMONGST%20SCHOOL%20STAFF%20AND%20FORMER%20PUPILS%20%2017%20JAN%2015.pdf>

⁽¹⁴⁾ <http://www.efbww.org/default.asp?Issue=Asbestos&Language=EN> și <http://www.fiec.eu/en/library-619/other-publications.aspx>

⁽¹⁵⁾ <http://www.abcleanonline.eu/Project.aspx>

6. Rezultatele miniaudierii

6.1. Mult prea multe persoane suferă în Europa din cauza bolilor asociate cu azbestul. Cele mai multe dintre aceste boli sunt legate de locul de muncă, dar – de bună seamă – nu toate. Gospodinele care curățau echipamentul de muncă al soților erau și ele expuse la fibrele de azbest și la fel de expuși erau și copiii lor. În Regatul Unit, în urma unei campanii, s-a ajuns la concluzia că 80 % din numărul total al școlilor încă sunt contaminate cu azbest. Această situație poate conduce la o altă generație de victime ale azbestului, în special în lumina celor mai recente cercetări privind chestiunea nivelurilor de expunere/perioadelor de latență și evoluția bolilor. Și dozele foarte reduse combinate cu o perioadă de latență îndelungată pot conduce la diferite boli asociate cu azbestul. Expunerea la azbest este deci o amenințare pentru publicul larg în mai multe state membre.

6.2. În afară de aceasta, din cauza perioadei de latență foarte mari și a lipsei parțiale de cunoștințe în rândul cadrelor medicale, de multe ori victimele nu beneficiază de un sprijin și informații prompte și adecvate din partea furnizorilor de servicii medicale.

6.3. Un aspect important al fiecărui plan de îndepărtare este eliminarea azbestului în condiții de siguranță. Dacă acest aspect este neglijat, vor avea loc expuneri accidentale. În Elveția, de exemplu, cel mai ridicat grad de expunere a fost constatat în sectorul de reciclare.

6.4. În vederea protejării cetățenilor și lucrătorilor, supravegherea eficientă a pieței este o condiție prealabilă de prevenire a intrării de noi materiale care conțin azbest pe piața europeană.

6.5. În ceea ce privește caracterul letal al tuturor formelor de azbest, UE acționează pe un teren comun solid. În Directiva 1999/77/CE se afirmă că „până acum nu a fost identificat pragul de expunere sub care azbestul crisotil nu mai prezintă risc cancerigen” și că „un mod eficient de protejare a sănătății umane este interzicerea utilizării fibrelor de azbest crisotil și a produselor care conțin astfel de fibre”.

6.6. O boală asociată cu azbestul poate să ducă și deseori duce la o moarte lentă și deosebit de dureroasă. Un raport EUROGIP⁽¹⁶⁾ și raportul privind un proiect comun al EFBWW, CES (Confederația Europeană a Sindicatelor) și IBAS (Secretariatul internațional *Ban Asbestos*) au prezentat situația privind recunoașterea și despăgubirea bolilor asociate cu azbestul așa cum sunt acestea reglementate în statele din Europa Centrală și de Est care sunt membre ale UE⁽¹⁷⁾. Chiar dacă cele mai relevante boli asociate cu azbestul sunt în principiu recunoscute în cele mai multe din statele membre, mult prea des se întâmplă ca victimele să lupte încă pentru recunoașterea lor, fără succes.

Rapoartele sus-menționate dezvăluie de asemenea că dispozițiile și procedurile naționale de recunoaștere și despăgubire prezintă diferențe mari. Deseori, sprijinirea și îndrumarea necesară victimelor lipsește cu desăvârșire.

Bruxelles, 18 februarie 2015.

Președintele
Comitetului Economic și Social European
Henri MALOSSE

⁽¹⁶⁾ <http://www.eurogip.fr/en/publications-d-eurogip/130-asbestos-related-occupational-diseases-in-europe-recognition-statistics-specific-systems>

⁽¹⁷⁾ <http://www.efbww.org/default.asp?Issue=Asbestos+diseases&Language=EN>

Avizul Comitetului Economic și Social European privind progresele înregistrate la punerea în aplicare a Strategiei Europa 2020 și modul în care vor fi atinse obiectivele acesteia până în 2020

(aviz exploratoriu la solicitarea Președinției letone)

(2015/C 251/04)

Raportor general: domnul Etele BARÁTH

Prin scrisoarea sa din 25 septembrie 2014, domnul Rihards KOZLOVSKIS, ministru interimar al Afacerilor Externe și ministru de interne al Republicii Letonia, a solicitat Comitetului Economic și Social European să elaboreze un aviz exploratoriu cu privire la

Progresele înregistrate la punerea în aplicare a Strategiei Europa 2020 și modul în care vor fi atinse obiectivele acesteia până în 2020.

La 14 octombrie 2014, Biroul a însărcinat Grupul de coordonare Europa 2020 cu pregătirea lucrărilor Comitetului pe această temă.

Având în vedere caracterul urgent al lucrărilor, Comitetul Economic și Social European l-a numit pe domnul Etele BARÁTH raportor general în cadrul celei de a 505-a sesiuni plenare din 18 și 19 februarie 2015 (ședința din 19 februarie) și a adoptat prezentul aviz cu 184 de voturi pentru, 5 voturi împotriva și 6 abțineri.

1. Concluzii și recomandări

1.1. CESE este de acord cu Președinția letonă, recunoscând importanța fundamentală a revizuirii Strategiei Europa 2020 pentru stimularea competitivității europene. CESE sprijină legătura directă între creșterea competitivității europene și inițiativa emblematică „O agendă digitală pentru Europa”⁽¹⁾, cu includerea consecințelor enorme pentru industrie, piața muncii și societate în general, consecințe subestimate de către Comisia Europeană și Consiliu. Situația globală presupune o viziune mai cuprinzătoare și o asumare mai amplă a acesteia.

1.2. Măsurile propuse în prezentul aviz al CESE ar trebui să contribuie la garantarea faptului că treptat, pe o perioadă de câțiva ani, Strategia Europa 2020 (și apoi Europa 2030) ar trebui să reprezinte conceptul central care să stea la baza strategiilor economice, sociale și teritoriale ale UE pe termen lung, ținând seama de diversitatea situațiilor din diferitele state membre.

1.3. Criza financiară a avut un impact major asupra punerii în aplicare a obiectivelor Strategiei Europa 2020, creând limitări și constrângeri în ceea ce privește eficiența, adecvarea și legitimitatea obiectivelor și a modelului de guvernare aplicat. În termeni generali, UE este în prezent mult mai departe de obiectivele Strategiei Europa 2020 decât în anul 2010. Strategia a suferit ca urmare a crizei.

1.4. Detalii privind situația actuală pot fi găsite în sondajul Comisiei cu ocazia evaluării la jumătatea perioadei a Strategiei Europa 2020, precum și în avizul CESE⁽²⁾. Avizul conține o serie de chestiuni interesante, care trebuie luate în considerare în contextul modificărilor care urmează să fie propuse în strategia revizuită. În mai multe rânduri, CESE a subliniat că Europa nu are nevoie de o strategie complet nouă, ci de o strategie mult mai eficientă.

1.5. Noua Comisie, care și-a preluat atribuțiile în toamna anului 2014, și-a publicat programul de lucru intitulat „Un nou început pentru Europa”⁽³⁾.

CESE este de acord cu cei trei piloni ai programului de lucru, care urmăresc:

- (a) să ofere un nou impuls redresării economiei europene și creării de locuri de muncă;
- (b) să stimuleze competitivitatea pe termen lung în domeniile strategice;

⁽¹⁾ Pentru inițiativa „O agendă digitală pentru Europa”, vă rugăm să consultați site-ul web al Comisiei Europene: <http://ec.europa.eu/digital-agenda/>

⁽²⁾ Avizul CESE pe tema „Bilanțul Strategiei Europa 2020 pentru o creștere inteligentă, durabilă și favorabilă incluziunii” (JO C 12, 15.1.2015, p. 105).

⁽³⁾ Pentru programul „Un nou început pentru Europa”, vă rugăm să consultați site-ul web al Comisiei Europene, http://ec.europa.eu/priorities/docs/pg_ro.pdf

(c) să consolideze capitalul uman și infrastructura fizică, acordând prioritatea cuvenită interconexiunilor în Europa.

1.6. Noul program de lucru abordează punerea în aplicare a celor 10 orientări politice care formează prioritățile președintelui Comisiei, Jean-Claude Juncker. Acest lucru este cu atât mai important, cu cât o serie dintre orientări sprijină în mod direct punerea în aplicare a Strategiei Europa 2020:

- (a) „Un plan de investiții pentru Europa”⁽⁴⁾, care instituie un nou fond european pentru investiții strategice de risc;
- (b) un pachet privind piața unică digitală ambițios; și
- (c) primii pași către o uniune a energiei.

1.6.1. Trebuie să existe o viziune globală, precum și o strategie de punere în aplicare a acesteia, dar și informații accesibile cu privire la aceasta. CESE consideră că ar trebui să existe o legătură mai strânsă între Strategia Europa 2020 și planul de investiții.

1.6.2. În prezent, CESE examinează în cadrul unui aviz⁽⁵⁾ în ce măsură planul de investiții ar urma să remedieze principalele neajunsuri ale Strategiei Europa 2020, în vreme ce noile instrumente financiare ar trebui să sporească șansele de punere în aplicare a obiectivelor strategiei.

1.6.3. CESE este în favoarea îmbunătățirii Pachetului privind piața unică digitală⁽⁶⁾, ca pas decisiv în vederea implementării inițiativei emblematice a Strategiei Europa 2020 referitoare la agenda digitală. Garantarea viitorului digital al Uniunii Europene este unul dintre pilonii principali de sprijin pentru competitivitatea economiei europene și dezvoltarea sustenabilă a unei societăți care respectă mediul înconjurător. CESE solicită măsuri pentru ca creșterea puternică a numărului de aplicații digitale utilizate de cetățenii europeni să aducă beneficii și în domeniul muncii.

CESE își reiterează sprijinul pentru alocarea de fonduri pentru compensarea subfinanțării, în conformitate cu decizia Consiliului privind extinderea rețelilor digitale în bandă largă în contextul cadrului financiar multianual pentru perioada 2014-2020⁽⁷⁾.

1.6.4. CESE își reafirmă poziția privind promovarea unei politici europene comune în domeniul energiei, promovarea unor principii cum ar fi adaptarea și reducerea diferențelor dintre prețurile la energie, îmbunătățirea condițiilor pentru piața internă a energiei, reducerea dependenței energetice de țările care nu sunt membre ale UE și promovarea energiilor regenerabile.

2. Analiza principalelor efecte ale măsurilor viitoare de îmbunătățire a punerii în aplicare a Strategiei Europa 2020

2.1. Analiza anuală a creșterii (AAC)⁽⁸⁾, publicată la sfârșitul anului 2014, ia în considerare în mod formal noul plan de dezvoltare, esențial pentru viitorul Uniunii Europene. Principalele obiective ale Semestrului european, ale programelor naționale de reformă și ale Strategiei Europa 2020 ar trebui în cele din urmă aliniate unei viziuni pe termen lung:

- 2.1.1. o abordare coordonată pentru stimularea investițiilor, pe baza Planului de investiții pentru Europa;
- (a) atragerea unei finanțări suplimentare de cel puțin 315 miliarde EUR la nivelul UE pentru investiții în infrastructură, domeniu în care progresele înregistrate vor duce la beneficii substanțiale din punct de vedere economic și social;
- (b) garantarea faptului că finanțarea va fi în avantajul economiei reale;

⁽⁴⁾ Pentru documentul „Un plan de investiții pentru Europa”, vă rugăm să consultați site-ul web al Comisiei Europene, http://ec.europa.eu/priorities/jobs-growth-investment/plan/index_en.htm

⁽⁵⁾ Avizul CESE „Un plan de investiții pentru Europa”, ECO/374 (nepublicat încă în Jurnalul Oficial).

⁽⁶⁾ Pentru „Pachetul privind piața unică digitală”, vă rugăm să consultați site-ul web al Comisiei Europene, <http://ec.europa.eu/priorities/digital-single-market>

⁽⁷⁾ În cursul negocierilor privind CFM, elementul referitor la conectarea în bandă largă al mecanismului Conectarea Europei a fost redus de la 8,2 miliarde EUR la suma de doar 1 miliard EUR.

⁽⁸⁾ Pentru „Analiza anuală a creșterii pentru 2015”, vă rugăm să consultați site-ul web al Comisiei Europene, http://ec.europa.eu/europe2020/making-it-happen/annual-growth-surveys/index_ro.htm

(c) îmbunătățirea mediului investițional;

(d) consolidarea unui sistem inovator de cofinanțare;

2.1.2. un angajament reînnoit în favoarea reformelor structurale;

2.1.3. aderarea la o politică de responsabilitate bugetară;

2.1.4. utilizarea optimă a flexibilității în cadrul normelor existente; și

2.1.5. raționalizarea sistemului de guvernare pentru a spori eficiența acestuia, precum și un grad mai mare de asumare a acestuia de către toate statele membre și de către UE.

3. Ajustarea programelor operaționale, care au fost elaborate pe baza acordurilor de parteneriat între Comisie și statele membre, se apropie de finalizare. Întrucât programul „Un nou început” va avea în mod inevitabil un impact asupra diferitelor programe naționale în ceea ce privește obiectivele și instrumentele utilizate, coordonarea existentă în prezent la nivel european ar trebui intensificată.

3.1. Relevanța, eficiența și eficacitatea modului în care sunt folosite fondurile structurale și de coeziune au o influență majoră asupra cadrelor de punere în aplicare a noilor instrumente financiare și juridice. CESE propune elaborarea unei viziuni de ansamblu asupra investițiilor în infrastructură și a programelor de dezvoltare economică susținute de fonduri, care să fie conformă cu Fondul european pentru investiții strategice (FEIS) ⁽⁹⁾.

3.2. Îndeplinirea obiectivelor Planului de investiții și ale Fondului european de investiții strategice, precum și accentuarea efectului de pârghie al fondurilor UE pentru perioada 2014-2020 și dublarea valorii instrumentelor financiare inovatoare sunt esențiale pentru îndeplinirea obiectivelor Strategiei Europa 2020.

3.3. CESE, CoR și membrii Parlamentului European au prezentat o serie de opțiuni care permit acordarea anumitor perioade de tranziție, în vederea suplimentării resurselor și relansării investițiilor în UE. Ar trebui să se ia în considerare modul de a face posibilă eliminarea din calculul deficitului a cofinanțării de către statele membre a fondurilor structurale utilizate pentru investițiile sociale pe termen lung (în special în domeniul educației), fără modificarea regulamentului, în conformitate cu abordarea adoptată de Comisie. CESE sprijină discuția care are loc în cadrul Comisiei Europene privind aplicarea așa-zisei reguli de aur a finanțelor (*golden rule*), privind eventualitatea excluderii investițiilor publice orientate către viitor din calculul deficitelor publice nete, în contextul reglementărilor bugetare ale UEM ⁽¹⁰⁾.

3.4. Pe plan financiar, este important să se identifice o abordare cuprinzătoare a diferitelor tipuri de cheltuieli, cum ar fi sistemul de cofinanțare pentru Rețeaua transeuropeană de transport ⁽¹¹⁾ și Mecanismul pentru interconectarea Europei ⁽¹²⁾, precum și pentru investițiile naționale cofinanțate de FEIS. Această chestiune trebuie clarificată de către Comisie.

3.5. Printre obiectivele Strategiei Europa 2020, pe lângă îmbunătățirea competitivității pe termen lung, este important ca fondurile structurale să se axeze mai mult pe punerea în aplicare a unor programe de mediu sau a celor care includ aspecte umane, care ar promova în același timp dezvoltarea durabilă a indicatorilor „dincolo de PIB” ⁽¹³⁾. Ca urmare a posibilităților suplimentare de finanțare ar trebui pus un accent mai mare pe conceperea unui sistem de dezvoltare „orientat către producție” și pe acele domenii care sprijină valorile societății, familiei și cetățenilor, cum ar fi educația și asistența medicală.

4. CESE este ferm convins că o Strategie Europa 2020 revizuită și consolidată ar putea juca un rol esențial în punerea în aplicare a noii guvernante economice europene orientate spre o dezvoltare și o competitivitate sporite.

⁽⁹⁾ Pentru „Fondul european pentru investiții strategice”, vă rugăm să consultați site-ul web al Comisiei Europene, http://ec.europa.eu/priorities/jobs-growth-investment/plan/financing/index_en.htm#efsi

⁽¹⁰⁾ Avizul CESE privind impactul investițiilor sociale (JO C 226, 16.7.2014, p. 21).

⁽¹¹⁾ Pentru „Rețeaua transeuropeană de transport”, vă rugăm să consultați site-ul web al Comisiei Europene, http://ec.europa.eu/transport/infrastructure/tentec/tentec-portal/site/index_en.htm

⁽¹²⁾ Pentru „Mecanismul pentru interconectarea Europei”, vă rugăm să consultați site-ul web al Comisiei Europene, <http://ec.europa.eu/digital-agenda/en/connecting-europe-facility>

⁽¹³⁾ Avizul CESE pe tema „Dincolo de PIB – implicarea societății civile în alegerea indicatorilor complementari” (JO C 181, 21.6.2012, p. 14).

4.1. Din cauza modificării priorităților și pentru a asigura punerea în aplicare cu succes a Strategiei Europa 2020, ar putea fi utilă înființarea unui „ghișeu unic”, în măsură să asigure o coordonare eficientă și o raționalizare a sarcinilor și a procedurilor, acest lucru fiind valabil și pentru agențiile UE.

4.2. Ar trebui reflectat cu privire la crearea unui ghișeu unic care să gestioneze și să supravegheze cooperarea între agenții, precum și coordonarea economiei reale și a nivelurilor europene și, respectiv, național/regional, sau adaptarea, în acest scop, a unui organism existent. Această abordare ar putea evita suprapunerile, ducând la sinergii mai bune.

5. Acțiuni de consolidare a guvernancei economice europene

5.1. Ca urmare a legăturilor fragile între obiectivele pe termen scurt și cel pe termen lung ale guvernancei Strategiei Europa 2020, se impune cel puțin adoptarea următoarelor acțiuni:

5.1.1. includerea în analiza anuală a creșterii a unei trimiteri la progresele privind Strategia Europa 2020;

- (a) orientarea în mult mai are măsură a semestrului european asupra îmbunătățirii competitivității, problemei datoriilor publice și externe, și în mod deosebit asupra aspectelor legate de punerea în aplicare;
- (b) fundamentarea finanțărilor acordate prin Fondul de coeziune al UE pe programele naționale de reformă, în deplin acord cu semestrul european;
- (c) aprofundarea integrării fiscale și consolidarea luptei împotriva fraudei fiscale, precum și
- (d) configurarea monitorizării pe indicatori și valori de referință clare, inclusiv indicatorii „dincolo de PIB”.

5.1.2. Situațiile foarte diferite din statele membre solicită o atitudine flexibilă în evaluare și obiective clare și instrumente specifice în recomandările specifice fiecărei țări; de exemplu:

- (a) reforme structurale în sectorul public, menținerea acestui sector ca una din principalele garanții pentru calitatea vieții;
- (b) un climat de afaceri îmbunătățit, pentru atragerea de capital;
- (c) promovarea investițiilor în infrastructură;
- (d) îmbunătățirea accesului IMM-urilor la credite;
- (e) crearea condițiilor necesare pentru o mai bună tranziție energetică;
- (f) consolidarea sectorului educației;
- (g) o rată mai ridicată a ocupării forței de muncă și o rată a șomajului mai scăzută, ambele monitorizate la nivelul UE ⁽¹⁴⁾;
- (h) reducerea decalajelor sociale între statele membre și în interiorul acestora, acordând o atenție deosebită situației minorităților;
- (i) combaterea sărăciei și creșterea PIB; precum și
- (j) consolidarea coeziunii sociale și reducerea inegalităților prin intermediul solidarității, dialogului social și negocierii colective.

6. Un reglaj fin al conceptului de „creștere”, prin:

- (a) o punere în aplicare însoțită de o „competitivitate durabilă”;
- (b) adoptarea unor politici noi de susținere a bunăstării și protecției mediului: precum și ⁽¹⁵⁾
- (c) introducerea unui nou indicator european referitor la tendințele de pe piața muncii în ceea ce privește crearea de noi locuri de muncă la nivelul UE.

⁽¹⁴⁾ Avizul CESE pe tema „Către o redresare generatoare de locuri de muncă” (JO C 11, 15.1.2013, p. 65).

⁽¹⁵⁾ A se vedea Tratatul de la Lisabona, articolele 191-192.

7. Agenda digitală pentru Europa

7.1. CESE împărtășește punctul de vedere al Comisiei: tehnologiile digitale creează modalități noi de a produce bunuri și servicii; ele remodelează modul nostru de a trăi, munci și învăța⁽¹⁶⁾. Contribuția CESE în ceea ce privește punerea în aplicare a inițiativei emblematică „O agendă digitală pentru Europa”⁽¹⁷⁾, precum și principalele puncte de interes pentru o piață unică digitală ambițioasă constă în propuneri legate de:

în sfera economică:

- (a) conceperea activă a viitorului digital al UE;
- (b) integrarea digitalizării și reducerea eșecului digital la nivelul UE și al statelor membre;
- (c) digitalizarea economiei și dezvoltarea cercetării și inovării;

în domeniul social:

- (d) extinderea masivă a educației în domeniul digital, pentru a-i transforma pe europeni în creatori și producători de conținut digital;
- (e) acoperirea necesarului de forță de muncă calificată în domeniul TIC;
- (f) crearea condițiilor pentru o economie și o societate digitală dinamică, prin consolidarea cadrului de reglementare pentru telecomunicații;
- (g) revizuirea cadrului legislativ și de reglementare general, în vederea instituirii unor condiții stabile pentru companii și pentru întreprinderile nou-înființate;
- (h) recunoașterea sectorului digital ca serviciu de interes economic general;

în sfera mediului digital:

- (i) promovarea e-incluziunii și a accesului universal și egal la internetul în bandă largă;
- (j) simplificarea normelor pentru consumatorii care fac achiziții online și pe cale digitală, consolidând încrederea acestora prin sporirea securității;
- (k) îmbunătățirea comerțului electronic transfrontalier;

în domeniul securității:

- (l) utilizarea tehnologiilor digitale pentru a proteja drepturile omului și mediul;
- (m) accelerarea procesului legislativ pe baza unei abordări etice, consolidând în același timp protecția consumatorului;
- (n) actualizarea normelor privind drepturile de autor;
- (o) stimularea securității cibernetice, în vederea garantării drepturilor și libertăților cetățenești [Carta drepturilor fundamentale a UE⁽¹⁸⁾]; precum și
- (p) protejarea copiilor și utilizatorilor vulnerabili de infracționalitatea cibernetică.

7.2. Dezvoltarea tehnologiilor digitale și expansiunea spectaculoasă a domeniilor de aplicare ale acestora se reflectă în cvasitotalitatea sectoarelor economice, sub forma unor mutații structurale de anvergură. Ea are efecte asupra cetățenilor obișnuiți, nu numai în calitatea acestora de consumatori, ci și în cea de deținători ai unor locuri de muncă. Pe lângă faptul că sporesc autonomia și flexibilitatea, tehnologiile digitale tind să impună maximizarea eficienței la locul de muncă, cu costuri semnificative pentru cei vizați, care pot duce în anumite cazuri la pierderea postului. În acest context, CESE consideră că excluderea, în bună măsură, a acestor întrebări de pe ordinea de zi a aproape tuturor inițiativelor Agendei digitale pentru Europa reprezintă un deficit considerabil, solicitând o schimbare a abordării în această privință și urmând să ia poziție în acest sens prin intermediul unui aviz din proprie inițiativă⁽¹⁹⁾.

⁽¹⁶⁾ Avizul CESE privind impactul serviciilor pentru întreprinderi în industrie (JO C 12, 15.1.2015, p. 23).

⁽¹⁷⁾ Avizul CESE privind piața digitală ca motor al creșterii economice (JO C 229, 31.7.2012, p. 1).

⁽¹⁸⁾ http://www.europarl.europa.eu/charter/pdf/text_en.pdf

⁽¹⁹⁾ Avizul CESE privind efectele digitalizării asupra sectorului serviciilor și ocupării forței de muncă, CCMI/136 (nepublicat încă în Jurnalul Oficial).

8. Către o nouă guvernare economică orientată spre dezvoltare

8.1. Măsuri în direcția unei guvernări axate pe dezvoltare:

- (a) consolidarea guvernării la nivelul UE și al statelor membre;
- (b) reconfirmarea oportunității Strategiei Europa 2020 și adoptarea de măsuri pentru ca aceasta să devină mai compatibilă cu politicile UE în cadrul strategiilor europene;
- (c) îmbunătățirea coordonării economice ca parte a guvernării europene, prin consolidarea cadrelor instituționale și financiare orientate spre dezvoltare;
- (d) consolidarea coordonării strategice pe termen lung în cadrul Strategiei Europa 2020, inclusiv în etapele de orientare și de implementare;
- (e) efectuarea unei ample evaluări teritoriale a Strategiei Europa 2020 reînnoite;

Grafice *Guvernare axată pe dezvoltare*, pentru a vedea prezentarea grafică, vă rugăm să accesați următorul link:

<http://www.eesc.europa.eu/?i=portal.en.europe-2020-opinions.34752>

- (f) consolidarea lanțului de valoare prin politici transversale și sectoriale;
- (g) îmbunătățirea cooperării teritoriale europene;
- (h) consolidarea guvernării prin participarea societății civile organizate;
- (i) recunoașterea rolului CESE în coordonarea cooperării pe mai multe niveluri între economia reală, partenerii societății civile organizate și partenerii instituționali.

9. O „bună” guvernare orientată către dezvoltare trebuie să dispună de următoarele elemente:

- (a) capacitate constantă de planificare strategică;
- (b) capacitate de conducere pentru o mai bună coordonare și cooperare;
- (c) un sistem cuprinzător de control, atât în etapa de planificare, cât și în cea de punere în aplicare;
- (d) o bază de date fiabilă, specifică obiectivelor urmărite, precum și capacitatea de analiză necesară;
- (e) instrumente de comunicare corespunzătoare;
- (f) o capacitate de adaptare adecvată; și
- (g) activități transparente, pentru a garanta asumarea răspunderii.

Bruxelles, 19 februarie 2015.

Președintele
Comitetului Economic și Social European
Henri MALOSSE

III

(Acte pregătitoare)

COMITETUL ECONOMIC ȘI SOCIAL EUROPEAN

A 505-A SESIUNE PLENARĂ A CESE, DIN 18 ȘI 19 FEBRUARIE 2015

Avizul Comitetului Economic și Social European privind Comunicarea Comisiei către Parlamentul European, Consiliu și Comitetul Economic și Social European privind strategia și planul de acțiune UE pentru gestionarea riscurilor vamale: combaterea riscurilor, consolidarea securității lanțului de aprovizionare și facilitarea comerțului

[COM(2014) 527 final]

(2015/C 251/05)

Raportor: dl Bernardo HERNÁNDEZ BATALLER

Coraportor: dl Jan SIMONS

La 1 octombrie 2014, în conformitate cu articolul 304 din Tratatul privind funcționarea Uniunii Europene, Comisia Europeană a hotărât să consulte Comitetul Economic și Social European cu privire la

Comunicarea Comisiei către Parlamentul European, Consiliu și Comitetul Economic și Social European privind strategia și planul de acțiune UE pentru gestionarea riscurilor vamale: combaterea riscurilor, consolidarea securității lanțului de aprovizionare și facilitarea comerțului

COM(2014) 527 final.

Secțiunea pentru piața unică, producție și consum, însărcinată cu pregătirea lucrărilor Comitetului pe această temă, și-a adoptat avizul la 2 februarie 2015.

În cea de-a 505-a sesiune plenară, care a avut loc la 18 și 19 februarie 2015 (ședința din 18 februarie), Comitetul Economic și Social European a adoptat prezentul aviz cu 141 de voturi pentru, 1 vot împotriva și 4 abțineri.

1. Concluzii și recomandări

1.1. CESE salută comunicarea Comisiei privind strategia și planul de acțiune privind gestionarea riscurilor vamale. Pentru punerea în aplicare adecvată a strategiei, autoritățile vamale trebuie să coopereze între ele, dar și cu alte autorități guvernamentale (cum ar fi serviciile de sănătate și consum, precum și serviciile de securitate, prin intermediul cooperării judiciare).

Pentru CESE, este important să se asigure punerea în aplicare efectivă a legislației vamale a Uniunii Europene și funcționarea corespunzătoare a mecanismelor de cooperare prevăzute de legislația UE.

1.2. În vederea unei gestionări integrate a riscurilor de către autoritățile vamale, este, de asemenea, necesar să se armonizeze punerea în aplicare a altor politici și să se asigure compatibilitatea măsurilor corespunzătoare. Statele membre dispun deja de date oficiale privind aceste domenii; prin urmare, sunt necesare punerea în comun și schimbul de informații cu privire la acestea, în special prin intermediul interoperabilității datelor oficiale referitoare la riscuri grave.

1.3. În vederea adoptării propriilor sale norme și a completării propriului său dispozitiv, UE ar trebui să se bazeze pe standardele Compendiului de gestionare a riscurilor și pe alte standarde ale Organizației Mondiale a Vămirilor (OMV), pentru ca legislația sa vamală să fie în conformitate cu majoritatea legislației existente în materie.

1.4. În conformitate cu obiectivul 3 al planului de acțiune, va trebui să se stabilească în mod clar cine efectuează controalele și când și unde se efectuează acestea, în conformitate cu harta riscurilor și gradarea acestora, pe care ar trebui să o adopte Comisia, ca măsură de punere în aplicare. În acest scop, având în vedere importanța sa, considerăm că întreprinderea acestei acțiuni ar trebui să fie prioritară.

1.5. Dat fiind că este prioritar să se garanteze punerea în aplicare uniformă a legislației vamale a UE, obiectivul 5 al planului de acțiune este, de asemenea, foarte important, în contextul în care întreaga strategie abordează promovarea cooperării între autoritățile naționale privind toate tipurile de executare și detectare, precum și schimbul de informații între administrațiile naționale și cea a UE.

1.6. CESE subliniază că, la momentul definirii strategiei, trebuie să se țină seama de caracteristicile particulare ale practicii vamale din diversele state membre – cum ar fi amploarea fluxurilor comerciale respective, volumele și practicile. Acestea trebuie însă să fie compatibile și să respecte principiile și legislația Uniunii.

1.7. CESE sprijină faptul că comunicarea acordă importanță cooperării dintre Comisie și statele membre, dar dorește, de asemenea, să sublinieze importanța altor parteneri sociali implicați în strategie și rolul pe care îl pot juca aceștia.

1.8. Deși comunicarea sugerează acest lucru, dar nu îl exprimă direct, Comitetul pledează pentru o mai mare vizibilitate a proiectelor-pilot pe teren, promovând astfel un rol mai important al actorilor implicați și, prin urmare, investiții private suplimentare menite să sprijine strategia menționată în comunicare, prin stimularea inovării.

2. Introducere

2.1. Gestionarea riscurilor este un principiu de bază al metodelor moderne de control vamal. Administrațiile vamale utilizează mecanisme de analiză și revizuire în scopul de a asigura eficacitatea procedurilor de control pe întreg teritoriul vamal. Pentru a răspunde noilor cerințe, este necesar ca procedurile să fie constant reexamine și ajustate, atunci când este cazul.

2.2. Prin intermediul gestionării riscurilor, administrațiile vamale urmăresc să realizeze un echilibru rezonabil și just între combaterea fraudei și necesitatea de a îngreuna cât mai puțin circulația legală a bunurilor și a persoanelor și de a menține costurile la un nivel cât mai scăzut.

2.3. Având în vedere imposibilitatea materială de a controla, uneori, o parte semnificativă din mărfuri, Programul SAFE pune bazele sistemului așa-numitului „operatori economici autorizați” (OEA), care constă în a acredita, prin intermediul unui audit *ex ante*, întreprinderile ca parteneri de încredere în domeniul vamal. În acest scop, autoritățile trebuie să înțeleagă perfect activitatea operatorului respectiv, să aibă o imagine clară a proceselor din cadrul activității sale și a mediului de afaceri în care își desfășoară activitatea, precum și să aibă acces permanent la registrele sale contabile. În Uniunea Europeană, Regulamentul (CE) nr. 648/2005⁽¹⁾ reglementează, la articolul 5a, statutul de „operator economic autorizat” și acordarea acestuia. Operatorii economici consideră că obținerea acestui statut este o condiție necesară pentru a funcționa în mod corespunzător pe piață.

2.4. În Uniunea Europeană, TFUE prevede că „uniunea vamală” este o competență exclusivă, la fel ca procedurile și taxele la import și export. Această politică este reglementată de dreptul supranațional, la nivelul dreptului primar, sub titlul „Libera circulație a mărfurilor”, respectiv la articolele 28 și următoarele, până la articolul 37. Însă, în prezent, autorităților vamale le revin și alte sarcini, tot mai numeroase. Într-adevăr, există trei piloni: fiscalitatea, securitatea și supravegherea regulilor netarifare. Astfel, de exemplu, una dintre părți este reglementată de articolul 87 din TFUE privind cooperarea polițienească, care nu reprezintă o competență exclusivă a UE.

2.5. Într-o comunicare a sa, din ianuarie 2013⁽²⁾, Comisia propunea stabilirea unei abordări comune pentru gestionarea integrată a riscurilor, care să permită, la punctele de intrare și ieșire a mărfurilor în și din uniunea vamală, îndeplinirea următoarelor obiective:

- îmbunătățirea alocării de resurse umane și financiare, concentrându-le acolo unde este nevoie de ele;
- aplicarea integrală și uniformă a legislației vamale a UE;
- punerea în aplicare a unui sistem integrat de cooperare între autorități, operatori și transportatori, precum și
- simplificarea practicilor și reducerea timpilor și costurilor de tranzacție.

⁽¹⁾ Regulamentul (CE) nr. 648/2005 al Parlamentului European și al Consiliului din 13 aprilie 2005 (JO L 117, 4.5.2005, p. 13) și alte acte legislative, cum ar fi Regulamentul (CEE) nr. 2454/1993 al Comisiei.

⁽²⁾ COM(2012) 793 final.

2.6. CESE a întâmpinat ⁽³⁾ pozitiv această comunicare din 2013, considerând că este esențial să se adopte o abordare comună în ce privește gestionarea riscurilor în domeniul vamal și securitatea lanțului de aprovizionare, pentru a asigura aplicarea uniformă și nediscriminatorie a legislației europene de către toate autoritățile interesate, pe întreg teritoriul uniunii vamale.

2.7. La 18 iunie 2013, Consiliul a adoptat concluzii privind consolidarea securității lanțului de aprovizionare și gestionarea riscurilor în domeniul vamal, invitând Comisia să prezinte o strategie coerentă. UE împărtășește obiectivele strategice comune privind garantarea securității și integrității lanțului de aprovizionare, precum și a siguranței cetățenilor și a intereselor financiare ale UE și ale statelor sale membre, dar și obiectivele de facilitare și accelerare a comerțului legitim, pentru a promova competitivitatea.

2.8. Actualul Cod Vamal reformat, adoptat prin Regulamentul nr. 952/2013 ⁽⁴⁾, nu se limitează la a include gestionarea riscurilor ca o funcție specifică a vămilor, ci pune funcția de „supraveghere” la baza sistemului reprezentat de Tariful vamal comun. Includerea gestionării riscurilor în Codul vamal consolidează cooperarea și schimbul de informații între autoritățile naționale, vamale și nevamale, și Comisie, și, în anumite cazuri, îi conferă acestea din urmă chiar și competențe de executare în acest sens.

3. Comunicarea Comisiei

3.1. Comisia a prezentat o nouă strategie pentru a îmbunătăți gestionarea riscurilor vamale în Uniunea Europeană, împreună cu un plan de acțiune detaliat, care va gestiona în mod mai eficient volumul tot mai mare de schimburi comerciale, în cadrul unui lanț de aprovizionare internațional din ce în ce mai complex.

3.1.1. Planul de acțiune prezintă în detaliu o serie de măsuri pentru fiecare obiectiv. Este vorba despre acțiuni menite să remedieze lacunele constatate, în vederea consolidării progresive a capacităților vamale ale Uniunii Europene și a consolidării unei cooperări mai sistematice cu alte organisme, agenți economici și parteneri comerciali internaționali, contribuind, în unele cazuri, și la sprijinirea și dezvoltarea de norme și standarde internaționale.

3.1.2. Comisia dorește să asigure complementaritatea și coerența cu alte inițiative ale Uniunii, atât în domeniul vamal, cât și în ceea ce privește alte politici, de exemplu în cadrul inițiativelor privind securitatea, transporturile sau protecția drepturilor de proprietate intelectuală.

3.2. Autoritățile vamale utilizează gestionarea riscurilor pentru a realiza controale eficace și eficiente, a evita orice perturbare nejustificată a comerțului legitim și a folosi resursele în mod eficient, organizându-le și acordând prioritate acelor domenii expuse la riscurile cele mai ridicate și mai serioase.

3.3. Strategia se referă la gestionarea riscurilor și la controlul mărfurilor care intră în Uniune, părăsesc Uniunea sau se află în tranzit pe teritoriul său, ținând seama de caracteristicile lor specifice, nivelul de risc și costuri. Acest lucru necesită capacitatea de a identifica, a evalua și a analiza întreaga gamă de amenințări și riscuri asociate mărfurilor și circulației acestora.

3.3.1. Conform comunicării, principiile care stau la baza gestionării de către Uniune a riscurilor în domeniul vamal în cadrul lanțului de aprovizionare sunt următoarele:

- „evaluare în prealabil, control când este necesar”;
- cooperarea la nivel de agenții;
- o abordare multistratificată și coordonată, și
- utilizarea eficientă a resurselor.

3.3.2. Pentru a îmbunătăți eficacitatea și eficiența cadrului de gestionare a riscurilor la nivelul Uniunii, Comisia și statele membre trebuie să coopereze pentru a promova o gestionare a riscurilor vamale la niveluri multiple ale UE, în vederea luării măsurilor necesare, și anume:

- îmbunătățirea calității și a modalităților de clasificare a datelor;

⁽³⁾ JO C 327, 12.11.2013, p. 15.

⁽⁴⁾ Regulamentul (UE) nr. 952/2013 al Parlamentului European și al Consiliului din 9 octombrie 2013 de stabilire a Codului vamal al Uniunii (JO L 269, 10.10.2013, p. 1).

- asigurarea disponibilității datelor privind lanțul de aprovizionare și a schimbului de informații relevante din punct de vedere al riscurilor între autoritățile vamale;
- implementarea unor măsuri de controlare și de diminuare a riscurilor, dacă este necesar;
- întărirea capacităților;
- promovarea cooperării între agenții și a schimbului de informații dintre autoritățile vamale și alte autorități de la nivelul statelor membre și de la nivelul UE;
- consolidarea cooperării cu agenții comerciali, și
- exploatarea potențialului cooperării vamale internaționale.

3.3.3. Comunicarea precizează mijloacele de realizare a obiectivelor strategiei, în mod individual, astfel încât cooperarea între Comisie și statele membre să ducă la adoptarea măsurilor necesare.

4. Observații generale

4.1. CESE sprijină comunicarea Comisiei, considerând că este esențial să se adopte o abordare comună în ce privește gestionarea riscurilor vamale și securitatea lanțului de aprovizionare, pentru a asigura securitatea juridică și aplicarea uniformă a legislației europene în domeniul vamal, pentru a înlesni libera circulație a mărfurilor.

4.1.1. Se propune consolidarea și punerea în aplicare a unor instrumente vamale deja tradiționale între autoritățile naționale, Comisie și operatorii economici, dotându-le cu funcția de gestionare a riscurilor, care se adaugă la funcțiile existente, și anume aplicarea tarifului vamal, măsurile comerciale și statisticele.

4.2. Planul de acțiune al Comisiei include o serie de obiective și mijloace pentru realizarea acestora, scopul urmărit constând în consolidarea capacităților vamale ale Uniunii și obținerea unei cooperări mai sistematice între autoritățile vamale și alți actori, atât agenți economici, cât și parteneri comerciali internaționali.

4.2.1. Strategia de complementaritate cu alte autorități competente implicate în lanțul de aprovizionare ar trebui să fie indicată în mod clar. Pentru punerea în aplicare adecvată a strategiei, este necesară o cooperare mai strânsă și mai eficientă între autoritățile vamale la nivel internațional, precum și între autoritățile vamale și alte autorități publice, cum ar fi autoritățile în materie de sănătate și consum, printre altele.

4.2.2. Așa-numitele „date oficiale”, deși există deja la nivel național în ceea ce privește diversele controale la frontieră și sunt gestionate de sisteme informatice (controale externe privind sănătatea umană, animală și vegetală, produsele farmaceutice și cosmetice etc.), nu sunt nici centralizate, nici puse în comun. Un instrument în acest sens ar îmbunătăți funcționarea sistemului și ar înlesni activitatea autorităților vamale, întrucât ar reflecta la ce nivel al lanțului de aprovizionare se situează riscurile pentru mărfuri.

4.2.3. Având în vedere dimensiunea transnațională a amenințărilor și, prin urmare, a soluțiilor care trebuie găsite, este cu atât mai necesar să se pună în comun „datele oficiale” de care se dispune deja la nivel național. În acest sens, se propune ca toate criteriile stabilite la nivelul Uniunii să aibă la bază standardele internaționale comune și să le completeze, în beneficiul Uniunii. De aceea, CESE subliniază necesitatea de a asigura interoperabilitatea datelor, pentru a garanta executarea și punerea în aplicare eficace a acțiunilor prevăzute de strategie, dimensiunea transnațională fiind cea care accentuează nevoia de a pune în comun „datele oficiale” care există deja la nivel național.

4.2.4. În principiu, pentru a consolida cooperarea administrativă în ce privește utilizarea unui sistem de identificare a riscurilor, CESE preconizează ca sistemul utilizat să se bazeze, printre altele, pe următoarele principii:

- măsurile, criteriile și standardele în materie de riscuri, cu modificările ulterioare, utilizate pentru a identifica cu precizie produsele care prezintă riscuri, ar trebui să fie acoperite de sistemul comun de gestionare a riscurilor vamale (CRMS), definit în Regulamentul (UE) nr. 952/2013, ținând seama de sistemele de alertă timpurie și de legislația în materie de protecție a datelor;

- legăturile cu orice alte sisteme relevante, cum ar fi cele dezvoltate în temeiul Regulamentului nr. 515/1997 al Consiliului ⁽⁵⁾, sunt încurajate;
- utilizarea principiilor de bază ale Sistemului de informare al pieței interne (IMI), știind că sistemul conține instrumente care au fost deja evaluate, și adaptarea acestora la domeniul vamal;
- măsurile, criteriile, normele de gradare a riscurilor în ce privește produsele, materialele, itinerariile, originea sau alți factori de identificare a riscurilor, prin intermediul TARIC, pentru a evidenția riscurile majore, în măsura posibilului.

De asemenea, CESE reiterează necesitatea ca autoritățile să facă schimb de informații.

4.2.5. În ceea ce privește complementaritatea cooperării prevăzută în strategie, trebuie să se țină seama și de acțiunile politice relevante privind siguranța produselor, siguranța animalelor, siguranța alimentelor și a furajelor, protecția mediului, precum și inițiativele din domeniul drepturilor de proprietate intelectuală (DPI). CESE consideră foarte important schimbul de informații privind problemele grave pentru sănătatea publică și pentru mediu, precum și pentru securitatea și protecția cetățenilor.

4.3. În ceea ce privește Compendiul privind gestionarea riscurilor vamale și alte standarde ale Organizației Mondiale a Vămirilor (OMV), criteriile stabilite la nivelul Uniunii ar trebui să aibă la bază aceste standarde comune și să le completeze, în beneficiul UE.

4.4. Este îmbucurător faptul că programele privind operatorii economici autorizați (OEA) asociază acest statut cu gestionarea riscurilor, având în vedere procesul extins de evaluare la care operatorul și mediul său sunt supuși în cadrul procesului de acordare a certificatului, ceea ce este în coerență cu simplificările procedurilor vamale pe care acest certificat le presupune.

4.5. La implementarea măsurilor de controlare și diminuare a riscurilor, atunci când este necesar, ar trebui să se ia în considerare metodologia propusă în compendiul elaborat de Organizația Mondială a Vămirilor.

4.6. În cadrul hărții de gradare a riscurilor pe care trebuie să o adopte Comisia, în urma consultării oportune și transparente a experților statelor membre și a operatorilor economici, în temeiul articolelor 50 alineatul (1) și 284 din cod, cel de-al treilea obiectiv al planului de acțiune ar trebui să fie mai bine detaliat, pentru a se clarifica cu exactitate modalitățile de aplicare a evaluării în prealabil, atunci când este necesar (cine trebuie să realizeze această evaluare, când – în ce moment precis – și ce elemente trebuie evaluate). În realitate, aceasta ar fi prima acțiune care ar trebui dusă la bun sfârșit, astfel încât punerea în aplicare a celorlalte planuri de acțiune și evaluarea riscurilor să fie mai clare și să se bucure de o mai mare securitate juridică.

4.7. Cel de-al cincilea obiectiv al planului de acțiune, este, de asemenea, foarte important, deoarece strategia are ca element fundamental promovarea cooperării și punerea în comun a informațiilor între autoritățile naționale și cele ale Uniunii, chestiune pe care CESE a considerat-o dintotdeauna foarte importantă. Din motive de concizie, CESE reamintește recomandările pe care le-a formulat cu privire la acest aspect la punctele 1.9 și 1.10, precum și la punctul 4, referitor la „Gestionarea riscurilor în lanțul de aprovizionare”, din avizul său din 2013, în ceea ce privește o cooperare mai structurată și sistematică între autoritățile vamale și celelalte autorități active pe piața internă, precum și punerea în aplicare coerentă și coordonată a măsurilor din planul de acțiune.

4.8. CESE reafirmă că această strategie de gestionare a riscurilor nu ar trebui să împiedice statele membre să pună în aplicare legislația vamală, astfel încât acestea să poată ține seama în continuare de volumul fluxurilor comerciale respective, vechind însă la menținerea coerenței legislației Uniunii.

4.9. În acest sens, CESE consideră că este posibil ca statele membre să mențină un nivel ridicat de protecție și să intensifice, în același timp, măsurile pentru facilitarea comerțului, reducând sarcinile administrative prin promovarea formalităților electronice, simplificând procedurile și procesul de acordare a statutului de operator autorizat.

4.10. Va trebui să se promoveze o cooperare strânsă cu alte ministere și organisme naționale competente în acest domeniu, printre altele pentru a se reduce la minimum sarcinile – inclusiv sarcina administrativă – în cazul operatorilor comerciali. În acest sens, Comitetul recomandă să se ia în considerare principiile de bază ale IMI. În cazul în care, în final, se optează pentru armonizare, pentru cooperarea vamală sau pentru o combinație a celor două abordări, propunerile vor trebui să se fondeze pe „cele mai bune practici” și nu pe un nivel mediu european.

⁽⁵⁾ JO L 82, 22.3.1997, p. 1.

4.11. Comitetul solicită ca, la formularea și elaborarea acestei strategii, să se țină seama de modificările viitoare ale Regulamentului (CE) nr. 515/97 privind asistența reciprocă în domeniul vamal [propunerea COM(2013) 796], având în vedere raportul strâns dintre subiectele abordate.

4.12. CESE insistă asupra necesității de a acorda o mai mare vizibilitate proiectelor-pilot, promovând punerea lor în aplicare, pentru a încuraja părțile interesate să joace un rol mai important. Acest lucru ar putea facilita investițiile private, care ar duce, astfel, în continuare, la noi progrese ale strategiei menționate în comunicare, stimulând inovarea.

5. Observații specifice

5.1. Printre activitățile pe care Comisia le are în vedere în materie de contribuție la elaborarea de norme și standarde internaționale, la care se face referire la punctul 3.1.1, ar trebui să se poată număra o reglementare privind aplicarea unui sigiliu vamal care să permită realizarea de controale prin intermediul unor sisteme automate, reglementare care să fie integrată în cadrul normativ al Organizației Mondiale a Vămilelor cu scopul de a garanta și înlesni comerțul mondial (SAFE).

5.2. În strategie nu se menționează nici riscul de fraudă în ceea ce privește informația, nici posibilitatea de a „profita” de buna reputație (așa-numitul *identity tag*). Gestionarea riscurilor trebuie să le permită autorităților vamale să detecteze fraudele în materie de informație și utilizare abuzivă a bunei reputații, pentru a împiedica importul de produse contrafăcute și periculoase.

5.2.1. Deși Comisia menționează deja acest lucru la obiectivul 6, Comitetul solicită să se autorizeze în mod mai clar proiectele-pilot menite să introducă inovații în sistemele de control – desigur, cu o serie de condiții – și, în cazul în care se obțin rezultate pozitive, să se autorizeze, de asemenea, punerea lor în aplicare.

5.3. În opinia Comisiei Europene, noua strategie va contribui la gestionarea mai eficientă a volumului tot mai mare de schimburi comerciale, în cadrul unui lanț de aprovizionare internațional din ce în ce mai complex (punctul 3.1), și va atrage astfel după sine o gestionare mai eficientă, care va permite îmbunătățirea lanțului de aprovizionare.

5.4. CESE regretă faptul că, în strategia prezentată, Comisia ia în considerare numai cooperarea între statele membre și Comisie, neținând cont de recomandările formulate în cadrul unor avize anterioare în ceea ce privește necesitatea de a se avea în vedere și cooperarea cu operatorii economici.

Bruxelles, 18 februarie 2015.

Președintele
Comitetului Economic și Social European
Henri MALOSSE

Avizul Comitetului Economic și Social European privind propunerea de regulament al Parlamentului European și al Consiliului privind cerințele referitoare la limitele emisiilor și omologarea de tip pentru motoarele cu ardere internă pentru echipamentele mobile fără destinație rutieră

[COM(2014) 581 final — 2014/0268 (COD)]

(2015/C 251/06)

Raportor unic: dl Brendan BURNS

La 12 noiembrie 2014 și 19 februarie 2015, în conformitate cu articolul 114 din Tratatul privind funcționarea Uniunii Europene, Parlamentul European și, respectiv, Consiliul au hotărât să consulte Comitetul Economic și Social European cu privire la

Propunere de regulament al Parlamentului European și al Consiliului privind cerințele referitoare la limitele emisiilor și omologarea de tip pentru motoarele cu ardere internă pentru echipamentele mobile fără destinație rutieră

COM(2014) 581 final – 2014/0268 (COD).

Secțiunea pentru piața unică, producție și consum, însărcinată cu pregătirea lucrărilor Comitetului pe această temă, și-a adoptat avizul la 2 februarie 2015.

În cea de a 505-a sesiune plenară, care a avut loc la 18 și 19 februarie 2015 (ședința din 18 februarie), Comitetul Economic și Social European a adoptat prezentul aviz cu 164 de voturi pentru, 1 vot împotriva și 3 abțineri.

1. Recomandări

1.1. Ca urmare a faptului că introducerea echipamentelor de testare și dezvoltarea unor proceduri de încercare pentru „monitorizarea performanței motoarelor privind emisiile în timpul funcționării” reprezintă un concept nou pentru echipamentele mobile fără destinație rutieră (NRMM), CESE recomandă să se deruleze programe-pilot minuțioase pentru toate tipurile de motoare și utilaje, pentru a se verifica dacă instalarea instrumentelor necesare este posibilă. În cazul în care măsurarea directă la nivelul utilajului se dovedește excesiv de dificilă, aceste studii ar trebui, de asemenea, să analizeze dacă motorul utilizat de utilajul respectiv ar trebui să fie testat pe un banc de încercare.

1.2. Având în vedere serioasele motive de îngrijorare pentru sănătatea publică în ce privește nanoparticulele rezultate din procesele de ardere și nivelul ridicat de protecție care poate fi atins prin punerea în aplicare a etapei V propuse pentru motoarele NRMM și luând în considerare consensul referitor la propunerea Comisiei exprimat de toate părțile interesate, inclusiv de industria producătoare de motoare și utilaje, CESE recomandă ca noul regulament să fie adoptat rapid. Datorită interacțiunii intense care a avut loc pe parcursul etapei de redactare cu toate părțile interesate (inclusiv cu industria și ONG-urile), propunerea Comisiei recunoaște diferitele tehnologii disponibile pentru controlul emisiilor în funcție de capacitatea motorului și de ciclul de combustie.

2. Principiul de bază al conceptului

2.1. Comitetul Economic și Social European (CESE) nutrește convingerea că reducerea emisiilor nocive de monoxid de carbon, oxizi de azot, hidrocarburi și particule ale motoarelor destinate tractoarelor agricole și forestiere este indispensabilă pentru atingerea nivelurilor de calitate a aerului prevăzute de UE.

2.2. De asemenea, CESE consideră că orice propunere legislativă ce vizează protecția mediului și a sănătății umane trebuie să se întemeieze pe propuneri solide din punct de vedere tehnic, economic și practic.

3. Context

3.1. Definiția NRMM cuprinde un mare număr de diferite tipuri de mașini și motoare cu combustie. Aceste motoare pot fi instalate în echipamente portabile sau în utilaje pe roți sau pe șine. Ele sunt folosite în domeniul construcțiilor, agriculturii, mineritului, transportului feroviar, al navigației interioare și în multe alte industrii. Limitele de emisii pentru aceste motoare sunt prevăzute în Directiva 97/68/CE. Ultima dată când au fost introduse noi etape de emisii a fost la modificarea directivei, în 2004. Comisia Europeană a ajuns la concluzia că aceste limite nu mai reflectă nivelul actual al tehnologiei, propunând, prin urmare, ca NRMM să fie aliniate la limitele definite pentru emisiile vehiculelor rutiere (de exemplu, autobuze și camioane).

3.2. Va fi însă nevoie de eforturi substanțiale de dezvoltare și de resurse pentru adaptarea tehnologiilor destinate motoarelor pentru echipamente rutiere la motoarele și utilajele NRMM. Din acest motiv, propunerea Comisiei Europene definește limitele Euro VI pentru cazurile în care tehnologia este deja matură, sugerând ca în alte situații să se aplice limitele impuse de Agenția pentru Protecția Mediului (EPA) din SUA, aflate deja în uz în legislația americană, care a realizat progrese considerabile în acest sector.

3.3. Spre deosebire de reglementările privind emisiile rutiere, unde există o distincție clară între vehiculele mici și cele mari, cu o legislație separată pentru motociclete, vehicule utilitare grele și ușoare, propunerile legislative destinate echipamentelor fără destinație rutieră sunt globale și includ o gamă extrem de largă de mașini și echipamente cu o putere a motorului de la valori de sub 8 kW până la puteri de circa 3 500 kW. Ele vor cuprinde toate cilindreele motoarelor, de la o fracțiune de un litru până la motoare cu peste 100 de litri per cilindru.

3.4. Motoarele NRMM funcționează într-un mod diferit și la alți parametri decât motoarele cu care sunt dotate vehiculele rutiere. Majoritatea echipamentelor NRMM nu pot fi comparate cu modul de funcționare al unui camion, unde există un anumit interval de timp între pornirea motorului și momentul când acesta atinge puterea sa maximă. În majoritatea cazurilor, echipamentele NRMM ating instantaneu puterea lor maximă, urmată de scurte perioade de staționare, urcând din nou la puterea maximă, pentru ca apoi să se oprească. Ulterior, ciclul se repetă. Acestea sunt condițiile normale de lucru pentru majoritatea echipamentelor NRMM, care diferă de turația aproape constantă și puterea de ieșire a motoarelor din dotarea vehiculelor rutiere.

3.5. La orice proces de adaptare pentru motoarele NRMM trebuie să fie luate în considerare următoarele aspecte:

- modificări aduse concepției motoarelor, pentru a rezista la condițiile de utilizare non-rutiere, inclusiv expunerea pe termen lung la condiții mai agresive, un grad înalt de vibrații și șocuri în raport cu vehiculele rutiere, utilizate pe șosele drepte și netede;
- reconfigurarea formei și dimensiunii fizice a sistemelor de posttratate, necesară pentru a putea fi integrate fizic în spațiul disponibil în interiorul diferitelor tipuri de echipamente fără destinație rutieră și pentru a corespunde cerinței de reducere a dimensiunii totale a acestor sisteme;
- un spectru amplu de cicluri de lucru/sarcină pe care trebuie să le acopere efectiv sistemele de posttratate, inclusiv încărcarea rapidă în regim tranzitoriu;
- realizarea unui echilibru termic și chimic adecvat în sistemul de evacuare pentru a permite funcționarea efectivă și într-o gamă largă de condiții a sistemelor de posttratate, inclusiv a regenerării sistemelor de filtrare a particulelor;
- reoptimizarea motorului și a sistemului de posttratate pentru a garanta o reacție acceptabilă în regim tranzitoriu și a reduce la minimum consumul de combustibil și de reactiv.

4. Probleme

4.1. Recomandările Comisiei menționează, între altele, „o monitorizare a performanței motoarelor privind emisiile în timpul funcționării”, pentru care „se propun programe-pilot în vederea elaborării unor proceduri de încercare corespunzătoare”. Este important să se verifice fezabilitatea instalării sistemelor portabile de măsurare a emisiilor (SPME) pe un număr de utilaje pe care constructorii de motoare îl vor considera reprezentativ pentru utilizarea produselor lor. Instalarea permanentă pe toate utilajele nu este luată în considerare în această legislație.

4.2. Calendarul de introducere a etapei V prevăzut în cadrul propunerii Comisiei Europene va fi posibil numai dacă legislația este adoptată în timp util. În cazul în care vor exista întârzieri semnificative în procesul de decizie, nu va mai rămâne timp să se finalizeze dezvoltarea produsului și să se efectueze omologările de tip.

Bruxelles, 18 februarie 2015.

Președintele
Comitetului Economic și Social European
Henri MALOSSE

Avizul Comitetului Economic și Social European privind Raportul Comisiei către Parlamentul European și Consiliu privind funcționarea autorităților europene de supraveghere (AES) și a Sistemului european de supraveghere financiară (SESF)

[COM(2014) 509 final]

și Raportul Comisiei către Parlamentul European și Consiliu privind misiunea și organizarea Comitetului european pentru risc sistemic (CERS)

[COM(2014) 508 final]

(2015/C 251/07)

Raportor: domnul Carmelo CEDRONE

La 8 august 2014, în conformitate cu articolul 304 din Tratatul privind funcționarea Uniunii Europene, Comisia Europeană a hotărât să consulte Comitetul Economic și Social European cu privire la

Raportul Comisiei către Parlamentul European și Consiliu privind funcționarea autorităților europene de supraveghere (AES) și a Sistemului european de supraveghere financiară (SESF)

COM(2014) 509 final

și la

Raportul Comisiei către Parlamentul European și Consiliu privind misiunea și organizarea Comitetului european pentru risc sistemic (CERS)

COM(2014) 508 final.

Secțiunea pentru uniunea economică și monetară și coeziune economică și socială, însărcinată cu pregătirea lucrărilor Comitetului pe această temă, și-a adoptat avizul la 3 februarie 2015.

În cea de a 505-a sesiune plenară, care a avut loc la 18 și 19 februarie 2015 (ședința din 18 februarie), Comitetul Economic și Social European a adoptat prezentul aviz cu 166 de voturi pentru, 5 voturi împotriva și 11 abțineri.

1. Concluzii și recomandări

1.1. Comitetul a salutat indicațiile formulate de Comisie⁽¹⁾ și este de acord cu faptul că se impune adoptarea de măsuri corective menite să îmbunătățească funcționarea sistemului european de supraveghere financiară (SESF). CESE consideră, de asemenea, că trebuie promovată o abordare sistemică pe termen mediu și lung, accelerând conceperea de soluții structurale de optimizare a raționalizării activității autorităților europene de supraveghere (AES). Comitetul consideră că este deosebit de important ca noua structură de supraveghere și reglementare să poată asigura stabilitatea sistemului financiar și creșterea economică – care, în esență, trebuie să fie anticiclică – și să împiedice dezvoltarea asimetrică a sistemului bancar paralel.

1.2. Comitetul consideră că trebuie sporită eficacitatea Comitetului european pentru risc sistemic (CERS) și a AES; în acest scop, consideră că sunt necesare reexaminarea rolului de reglementare al AES și aplicarea corectă a analizei **costuri-beneficii a structurilor, a guvernantei și a proceselor** decizionale adoptate de CERS și de AES, rafinarea instrumentelor operaționale aflate la dispoziția lor și raționalizarea întregii arhitecturi a SESF.

1.3. Comitetul este de părere că aceste măsuri ar trebui să vizeze, în primul rând, **reducerea la minimum a impactului prociclic** al legislației de supraveghere și a **conflictelor dintre interesele UE și cele naționale, optimizarea raportului costuri-beneficii** în cazul organismelor de supraveghere și **protejarea consumatorilor** de eventualele practici neloiale ale intermediarilor. Comitetul consideră că, în stadiul actual, rămân totuși două întrebări care trebuie să capete răspuns:

- (a) dacă nu există riscul ca noul mecanism de supraveghere să conducă la o reglementare excesivă, cu impact negativ asupra flexibilității operaționale și asupra costurilor de gestiune ale băncilor;

⁽¹⁾ COM(2014) 508 final și COM(2014) 509 final, 8 septembrie 2014.

(b) în plus, dacă va reuși să evite – sau măcar să reducă – riscurile unei noi crize și să confere sistemului financiar mai multă eficacitate, siguranță și transparentă, protejând clienții/consumatorii.

1.4. **În ceea ce privește CERS și guvernanta sa**, Comitetul salută propunerea Comisiei privind **numirea președintelui BCE ca președinte al CERS**, în condițiile creării unei **noi funcții de director executiv**, cu sarcini operaționale și de asigurare a legăturii dintre președinte și consiliul general, ținând cont și de potențialele conflicte de interese. În ceea ce privește nevoia revizuirii componenței organelor CERS sub aspect cantitativ și calitativ, Comitetul consideră că, deși acest lucru este oportun, este necesar o reflecție menită să garanteze reprezentativitatea statelor membre în cadrul Consiliului general și să crească gradul de independență a membrilor Comitetului științific.

1.5. Referitor la funcțiile și procesele adoptate de CERS, Comitetul consideră că este indispensabil să se pună în aplicare forme de **coordonare între CERS, BCE și mecanismul unic de supraveghere (MUS)**, punând în valoare caracteristicile specifice ale Comitetului pentru risc sistemic, în ceea ce privește atât capacitatea acestuia de a reprezenta țările care nu folosesc moneda euro, cât și competențele sale extinse la sistemul financiar în ansamblu. CESE este în favoarea unei mai mari **implicări a CERS în procesul legislativ** în domeniile relevante, precum și a unei coordonări mai strânse cu AES.

1.6. În ceea ce privește AES, Comitetul consideră utilă efectuarea de modificări menite să garanteze că prevederile introduse sunt în interesul UE; din această perspectivă, Comitetul este de părere că **AES trebuie înzestrată cu o guvernanta care să permită utilizarea eficientă a consultării inter pares și a medierii cu efecte obligatorii din punct de vedere juridic, în vederea asigurării convergenței sistemelor și instituirii unei culturi de supraveghere comună.**

1.7. În ceea ce privește rolul de reglementare al AES, CESE consideră că acesta trebuie să prezinte un grad mai mare de transparentă – inclusiv în cazul consultărilor publice inițiate de autorități –, care să vizeze o **mai mare implicare a organismelor de reprezentare a consumatorilor și lucrătorilor din sector**; de asemenea, crede că se impune o **mai puternică participare a AES la procesul de configurare a legislației primare**. O mai bună coordonare între AES, dar și între aceste autorități și CERS trebuie să ducă la consolidarea în continuare a **rolului Comitetului comun**.

1.8. CESE este de părere că trebuie să se treacă la **raționalizarea costurilor structurale și de organizare ale AES**, care să fie însoțită de un proces transparent de responsabilizare și să urmărească raționalizarea logistică și funcțională.

1.9. Comitetul consideră că, pentru a îmbunătăți capacitatea de a prevedea riscurile economico-financiare, ar trebui ca SESF să instituie interacțiuni eficiente cu alte instituții naționale și internaționale, pentru o gestionare partajată a riscurilor sistemice.

1.10. *Sinteza propunerilor Comitetului*

1.10.1. *Piața unică*: promovarea măsurilor de facilitare a coordonării SESF cu noua structură a mecanismului unic de supraveghere (MUS) și a mecanismului unic de rezoluție, pentru a stimula dezvoltarea unui sistem european de supraveghere eficient și eficace.

1.10.2. *Simplificare, transparentă și eficiență*: raționalizarea funcțiilor de reglementare ale instituțiilor SESF, pentru a favoriza simplificarea cadrului normativ și o mai mare transparentă și eficiență a proceselor.

1.10.3. *Guvernanta*: promovarea unei strategii pe termen mediu, în vederea derulării unui proces de consolidare sub aspectul organizării și funcționării autorităților de supraveghere, care să poată duce la economii de scară și de gamă, cu luarea în considerare a unui sediu unic și a adoptării unui model binar (*twin peaks*).

1.10.4. *UEM*: promovarea unor mecanisme care să susțină prioritățile țărilor din zona euro, în special în ceea ce privește piața bancară și mecanismul unic de supraveghere care prevede modalități specifice de aderare a țărilor ce nu folosesc moneda euro.

1.10.5. CESE consideră că, plecând de la recomandările formulate în prezentul aviz, ar trebui ca:

- (a) Comitetul științific al CERS și comitetele sau grupurile de experți ale AES să prezinte rapid, după ce grupul părților interesat și-a formulat avizul, propuneri specifice de îmbunătățire;
- (b) Comisia Europeană să evalueze, în paralel, fezabilitatea soluțiilor de natură mai structurală privind organizarea SESF și modalitățile de finanțare ale autorităților.

2. Context

2.1. În Europa, criza economică și financiară a evidențiat necesitatea regândirii cadrului de supraveghere și reglementare a intermediarilor din domeniile bancar și financiar, un accent deosebit fiind pus pe funcționalitatea SESF și pe eficiența acțiunii instituțiilor care îl alcătuiesc.

2.2. Pe baza recomandărilor din raportul Larosière, din 2009 ⁽²⁾, Comisia a elaborat un întreg pachet de măsuri care să consolideze interdependența și coordonarea dintre autoritățile naționale de supraveghere și să acorde un rol și mai important supravegherii macroprudențiale.

2.3. În ianuarie 2010, CESE a elaborat un aviz privind regulamentele de înființare a CERS și a AES ⁽³⁾. În respectivul aviz, CESE a reafirmat importanța unui sistem unic de supraveghere a sistemului financiar al Uniunii Europene, formulând propuneri specifice de modificare a regulamentelor de înființare a CERS și AES.

2.4. Prin regulamente specifice, Parlamentul European și Consiliul au înființat, în 2010, Comitetul european pentru risc sistemic (CERS) și trei autorități europene de supraveghere (AES) – Autoritatea Bancară Europeană (ABE), Autoritatea Europeană de Asigurări și Pensii Ocupaționale (EIOPA) și Autoritatea Europeană pentru Valori Mobiliare și Piețe (ESMA) – care, împreună cu Comitetul comun al AES și cu CERS, constituie Sistemul european de supraveghere financiară (SESF).

2.5. SESF și-a început activitatea în ianuarie 2011. Regulamentele de înființare a SESF ⁽⁴⁾ prevedeau obligația Comisiei de a publica un raport privind funcționarea CERS și AES în primii trei ani de activitate începând cu ianuarie 2011.

2.6. În vederea ducerii la bun sfârșit a mandatului său, Comisia a organizat o audiere publică (în mai 2013) și o consultare publică (în aprilie-iulie 2013) pe tema revizuirii SESF.

2.7. Pe baza rezultatelor obținute în urma implicării părților interesate, a autoevaluărilor efectuate de AES ⁽⁵⁾, a Rezoluției Parlamentului European din martie 2014 privind revizuirea ESFS ⁽⁶⁾ și a studiilor efectuate de FMI ⁽⁷⁾ și de Parlamentul European ⁽⁸⁾, Comisia a elaborat două rapoarte separate, referitoare la CERS și, respectiv, la AES și SESF.

3. Observații generale

3.1. Prezentul aviz, referitor la rapoartele Comisiei privind funcționarea CERS și AES, se bazează pe evaluarea acțiunilor desfășurate de către CERS și AES și ține seama de accelerarea pe care procesul de supraveghere unică a înregistrat-o în ultimul an.

3.2. Comitetul s-a manifestat în mod repetat în favoarea SESF și își exprimă din nou aprecierea pentru activitatea desfășurată de CERS și de AES în primii trei ani de existență.

3.3. Posibilități de îmbunătățire a funcționării Sistemului european de supraveghere financiară au fost identificate atât la nivelul organizării și guvernantei, cât și la cel al proceselor și instrumentelor operaționale; CESE este de acord cu eventualele arii de intervenție localizate de Comisie în rapoartele sale și remarcă, în plus, necesitatea adoptării unei viziuni sistematice pe termen mediu-lung, evidențiind necesitatea consolidării propunerilor în materie de protecție a consumatorilor și a lucrătorilor.

⁽²⁾ Raportul Grupului de experți la nivel înalt privind supravegherea financiară, 25 februarie 2009: http://ec.europa.eu/internal_market/finances/docs/de_larosiere_report_en.pdf

⁽³⁾ ECO/268, „Supravegherea macroprudențială comunitară”, 21 ianuarie 2010 (JO C 339, 14.12.2010, p. 34).

⁽⁴⁾ Regulamentele (UE) nr. 1092/2010, 1093/2010, 1094/2010, 1095/2010 din 24 noiembrie 2010 (JO L 331, 15.12.2010, p. 12).

⁽⁵⁾ Comitetul comun (CC 2012 100), *Self Assessment Report of the European Supervisory Authorities* (Raport de autoevaluare al autorităților europene de supraveghere), 21 decembrie 2012 (document confidențial).

⁽⁶⁾ Rezoluția Parlamentului European din 11 martie 2014, cu recomandări pentru Comisie, referitoare la revizuirea Sistemului European de Supraveghere Financiară (ESFS).

⁽⁷⁾ FMI, *Financial Sector Assessment Program at EU Level* (Programul de evaluare a sectorului financiar la nivelul UE), martie 2013.

⁽⁸⁾ PE 507.490 (privind CERS) și PE 507.446 (privind AES), octombrie 2013.

3.4. CESE consideră că modul de funcționare a CERS a scos în evidență necesitatea de a lua în considerare schimbarea, sub aspect cantitativ și calitativ, a componenței diferitelor sale organe – Consiliul general, Comitetul director, Comitetul consultativ tehnic și a Comitetului științific – și de a concepe o soluție privind numirea celui de al doilea președinte al CERS, în perspectiva încheierii primului mandat, prevăzută pentru decembrie 2015. În termeni de proces, au fost identificate posibile îmbunătățiri atât în ceea ce privește modalitățile de implicare a CERS în procesul legislativ, cât și calendarul procedurilor decizionale interne.

3.5. CESE consideră că funcționarea AES a evidențiat șansa de a regândi rolul de reglementare și de supraveghere și de a-l consolida pe cel de protecție a consumatorilor, precum și de a revizui componența organelor lor, în vederea asigurării unui echilibru mai bun între interesele Uniunii și cele ale fiecărui stat membru în parte. Structura generală de supraveghere ar putea fi revizuită atât în ceea ce privește mecanismele de finanțare ale diferitelor autorități, cât și structura logistică și modelul însuși de supraveghere. În acest sens, s-a pus problema raționalizării sediilor și a organizării (sub aspectul funcțiilor și al domeniilor de competență).

4. Observații specifice

4.1. Comitetul european pentru risc sistemic (CERS)

4.1.1. Comitetul consideră că CERS poate să joace în continuare un rol semnificativ în prevenirea riscului sistemic, chiar și după introducerea mecanismului unic de supraveghere (MUS), din cel puțin trei motive: (a) adoptarea unui sistem de supraveghere comună necesită o coordonare mai strânsă, inclusiv în cazul piețelor financiare altele decât bancare; (b) supravegherea marilor grupuri bancare cu importanță sistemică consolidează rolul CERS și din perspectiva unei interacțiuni cu BCE; (c) prezența în CERS a reprezentanților țărilor din zona euro și a celor care nu fac parte din ea permite acestuia să joace un rol stabilizator chiar și cu privire la anumite variabile exterioare uniunii monetare. În acest context, se așteaptă ca schimbările în materie de guvernanta și de procese interne să poată îmbunătăți funcționarea CERS și a interacțiunii acestuia cu AES și BCE.

4.1.2. Comitetul este în favoarea schimbării, atât în plan cantitativ, cât și calitativ, a componenței organelor CERS, considerând totuși că se impune evaluarea impactului pe care reducerea numărului de membri ai Consiliului general ar putea să îl aibă asupra reprezentării statelor membre. O eventuală diminuare a numărului membrilor Consiliului trebuie însoțită de crearea unor comitete și grupuri de lucru tematice. De asemenea, CESE este de părere că trebuie menținută o reprezentare echilibrată a diverselor părți interesate, inclusiv prin valorificarea rolului deținut de Comitetul științific; din această perspectivă, ideea fuzionării acestui comitet cu Comitetul tehnic consultativ nu pare oportună.

4.1.3. Comitetul consideră că un impact mai mare al acțiunilor întreprinse de CERS ar putea fi asigurat prin punerea în aplicare a propunerii Comisiei, de numire a președintelui BCE la președinția CERS, în condițiile creării unei noi funcții de director executiv cu sarcini operaționale și de legătură între președinte și Consiliul general.

4.1.4. Comitetul consideră că este necesar să se sporească implicarea CERS în procesul legislativ, prin asigurarea de mecanisme explicite de consultare a CERS înainte de adoptarea propunerilor legislative în domeniile relevante. În acest sens, Comitetul susține ideea participării oficiale a unui reprezentant al CERS la Consiliul Ecofin și la Comitetul economic și financiar (CEF), în conformitate cu modalitățile și condițiile care vor fi stabilite.

4.1.5. Un proces de decizie mai simplu și mai rapid ar crește eficiența acțiunilor CERS; Comitetul consideră că ar fi util să propună CERS să încredințeze Comitetului științific sarcina de a efectua o autoevaluare a procedurilor sale interne, în urma căreia să se propună un model alternativ și mai adaptat dinamicilor sistemului financiar. De asemenea, Comitetul consideră că CERS ar trebui să adopte proceduri menite să consolideze acțiunile care dau curs avertizărilor și recomandărilor.

4.1.6. Activitatea CERS trebuie să se bazeze pe o interacțiune mai intensă cu celelalte organisme europene, în special cu diferitele AES. Comitetul consideră că se impune ca CERS să formuleze rapid o propunere în vederea identificării de modalități de comunicare și de schimb de date între diferitele instituții din cadrul SESF. Comitetul subliniază, de asemenea, necesitatea de a pune în practică anumite forme de cooperare între CERS și autoritățile naționale de supraveghere macroprudențială, pentru a evita inclusiv suprapunerea rolurilor de reprezentare în cadrul CERS. Comitetul consideră că este necesar să se stabilească bazele unei interacțiuni fructuoase a CERS cu BCE, în virtutea noilor competențe atribuite Băncii Centrale Europene în domeniul supravegherii macroprudențiale.

4.2. Autoritățile europene de supraveghere (AES) și Sistemul european de supraveghere financiară (SESF)

4.2.1. Comitetul consideră că o mai bună funcționare a AES trebuie să presupună neapărat o serie de modificări ale cadrului instituțional și operațional actual. Se impun în special acțiuni menite să sporească eficiența rolului de reglementare, a celui de protejare a consumatorilor, a guvernantei și a procedurilor; trebuie de asemenea preconizate măsuri de corecție în cazul mecanismelor de finanțare și al structurii de organizare a autorităților.

4.2.2. Rolul de reglementare trebuie asociat cu proceduri mai transparente, care să asigure conceperea unui calendar mai adecvat al etapelor consultării publice și analize de impact care să îmbine abordarea statistică și contabilă cu cea calitativă. În acest sens, Comitetul consideră că AES trebuie să instituie mecanisme eficiente de interacțiune cu organizațiile de reprezentare a consumatorilor și lucrătorilor din sector. Comitetul este de părere că este nevoie de o implicare sporită a AES în procesul de definire a legislației de la primul nivel și că este absolut necesar să se prevadă un mecanism transparent de consultare a acestor autorități înainte de adoptarea propunerilor legislative din domeniile relevante, acest lucru fiind în măsură să ajute Parlamentul și Comisia să evalueze impactul măsurilor și să formuleze orientări cu privire la un calendar care să permită o aplicare adecvată și eficientă a acestora. De asemenea, Comitetul agreează ideea participării oficiale a președinților AES la Consiliul Ecofin.

4.2.3. Comitetul susține invitația adresată AES de către Comisie, privind consolidarea, în cadrul actualei guvernante, a funcțiilor și mecanismelor care pot asigura adoptarea în timp util de măsuri care servesc interesele UE în ansamblu. În primul rând, trebuie folosit din plin mecanismul de rezoluție a litigiilor dintre autoritățile naționale, furnizând clarificări în ceea ce privește cadrul său actual de funcționare și preconizând eventuale măsuri corective.

4.2.4. Pe termen mediu, CESE consideră că ar fi util să se aibă în vedere posibile acțiuni structurale de corecție privind sistemul existent de guvernanta a AES, care să vizeze o creștere a independenței modului de reprezentare la diversele niveluri decizionale.

4.2.5. Activitatea fiecărei autorități de supraveghere trebuie să beneficieze de un grad mai mare de coordonare cu activitățile celorlalte AES. Comitetul consideră că ar fi util ca acestea să instituie un comitet sau un grup de experți care să efectueze, cât mai repede cu putință, o autoevaluare menită să permită promovarea mecanismului de analiză *inter pares*, să consolideze rolul Comitetului comun și să ducă la conceperea unor proceduri explicite de coordonare și schimb de date. Comitetul consideră că ar fi util să se impună AES să-și raționalizeze rapid activitatea, formulând recomandări privind o posibilă reorganizare a competențelor ce urmează să fie atribuite diferitelor autorități și Comitetului comun.

4.2.6. Coordonarea dintre autoritățile europene de supraveghere ar trebui să aibă la bază un sistem echivalent de funcții și atribuții; Comitetul este de părere că AES trebuie să poată efectua teste de rezistență (*stress test*) conform modelului ABE. Coordonarea dintre AES va trebui să țină seama în mod corespunzător de diferențele dintre diversele sectoare supravegheate, în materie de integrare și armonizare la nivelul UE.

4.2.7. Comitetul este de acord cu accentul pus de Comisie pe necesitatea unei colaborări mai strânse a AES în ceea ce privește protecția consumatorilor, acordându-se o atenție deosebită tipului de produse oferite și compatibilității acestora cu profilul clienților. În același timp, ar trebui intensificate acțiunile puse în slujba educației financiare. În plus, CESE consideră necesar ca mandatele ASE să includă în mod explicit și protecția lucrătorilor din sector, în special în ceea ce privește impactul generat de modelele de vânzare și de sistemele de remunerare utilizate de către intermediarii financiari. Astfel, Comitetul propune să se preconizeze adoptarea, de către autoritățile de supraveghere, a unui cod etic privind activitățile proprii și publicarea anuală a unui raport comun al AES în domeniul protecției consumatorilor și lucrătorilor. Comitetul consideră că, în aceste domenii, Comitetul comun trebuie să își asume un rol esențial, de uniformizare a standardelor privind protecția consumatorilor și a lucrătorilor din sector, indiferent de domeniile de competență ale diverselor autorități.

4.2.8. Sarcinile atribuite AES și evoluțiile cele mai recente ale piețelor financiare impun:

- (a) consolidarea competențelor AES și coordonarea lor în domeniile financiare favorabile incluziunii, mai ales în cazul microcreditării și al investițiilor cu impact, inclusiv printr-o mai mare implicare a experților și reprezentanților sectorului în Comitetul științific al CERS și în grupurile părților interesate ale AES;

(b) întărirea rolului Comitetului comun și adoptarea de către acesta a unor proceduri rapide și eficiente, cu sporirea în același timp a ponderii personalului AES în organismele însărcinate cu activitățile pregătitoare.

4.2.9. În ceea ce privește modalitățile de finanțare a AES, Comitetul consideră că trecerea la un model de finanțare bazat pe resurse private trebuie să fie evaluată pe baza unei analize aprofundate a avantajelor aferente și a eventualelor aspecte problematice. Comitetul propune ca opțiunea de a majora partea din bugetele AES acoperită din comisioane și impozite să poată fi considerată o opțiune temporară, pe o perioadă de cinci ani, acoperind costurile mai mari doar cu ajutorul unor resurse suplimentare care să fie alocate eventual ASE. Comitetul invită Comisia să efectueze, în perioada de tranziție de cinci ani, o analiză a impactului și pentru a lua în considerare mecanisme alternative de finanțare care să vizeze limitarea riscului duplicării costurilor supravegherii, să procedeze la o raționalizare a resurselor publice angajate și să evite transferarea sarcinilor asupra consumatorilor finali.

4.2.10. Viabilitatea AES poate beneficia de pe urma raționalizării costurilor, ca urmare a reorganizării logistice. Comitetul salută ideea Comisiei de a institui un sediu unic pentru AES, inclusiv din perspectiva unui dialog și a unei coordonări mai eficiente între autorități.

4.2.11. Comitetul consideră că raționalizarea logistico-operativă trebuie să fie strâns legată de modelul de supraveghere subiacent; din acest motiv, invită Comisia să analizeze pe termen mediu oportunitatea regândirii arhitecturii europene de supraveghere, optimizând-o sub aspectul celor trei variabile reprezentate de funcții, piețe și intermediari, și să aibă eventual în vedere adoptarea unui model binar (*twin peaks*).

4.2.12. În cele din urmă, CESE este de părere că se impune consolidarea sistemului democratic de control și de monitorizare a activităților desfășurate de CERS și AES.

Bruxelles, 18 februarie 2015.

Președintele
Comitetului Economic și Social European
Henri MALOSSE

Avizul Comitetului Economic și Social European privind Cartea verde — Valorificarea la maximum a know-how-ului tradițional al Europei: posibilitatea de a extinde protecția indicațiilor geografice ale Uniunii Europene la produsele neagricole

[COM(2014) 469 final]

(2015/C 251/08)

Raportor: Kathleen WALKER SHAW

La 1 octombrie 2014, în conformitate cu articolul 304 din Tratatul privind funcționarea Uniunii Europene, Comisia Europeană a hotărât să consulte Comitetul Economic și Social European cu privire la

Cartea verde – Valorificarea la maximum a know-how-ului tradițional al Europei: posibilitatea de a extinde protecția indicațiilor geografice ale Uniunii Europene la produsele neagricole

COM(2014) 469 final.

Secțiunea pentru piața unică, producție și consum, însărcinată cu pregătirea lucrărilor Comitetului pe această temă, și-a adoptat avizul la 2 februarie 2015.

În cea de a 505-a sesiune plenară, care a avut loc la 18 și 19 februarie 2015 (ședința din 18 februarie), Comitetul Economic și Social European a adoptat prezentul aviz cu 155 de voturi pentru, 3 voturi împotrivă și o abținere.

1. Concluzii și recomandări

1.1. CESE susține extinderea protecției indicațiilor geografice (IG) la produsele neagricole printr-o reglementare unitară a UE care, în opinia sa, va oferi o protecție necesară și importantă întreprinderilor care s-au dovedit capabile să stimuleze creșterea economică și inovarea și să asigure locuri de muncă ce necesită înaltă calificare și sunt mai bine plătite.

1.2. CESE recomandă să fie sprijinite atât sistemul voluntar al indicațiilor geografice – cu luarea în considerare a rezultatelor studiilor efectuate –, cât și indicarea obligatorie a țării de origine pe produsele de consum din pachetul privind siguranța produselor, cu scopul de a oferi consumatorilor o mai bună trasabilitate, transparență și informare și de a asigura recunoașterea provenienței pentru producătorii de pe întregul teritoriu al UE.

1.3. În măsura posibilului, acest sistem ar trebui să urmeze modelul cadrului existent pentru produsele agroalimentare, pentru menținerea unor sisteme uniforme de înregistrare, protecție, monitorizare și punere în aplicare, precum și pentru a se evita confuziile în rândul administrațiilor și al consumatorilor. De asemenea, sistemul ar trebui să asigure același nivel de protecție și de garanții de care se bucură produsele agroalimentare în temeiul Acordului privind aspectele comerciale ale drepturilor de proprietate intelectuală (*Agreement on trade-related aspects of intellectual property rights – TRIPS*).

1.4. Întreprinderile care utilizează pe scară largă IG și alte drepturi de proprietate intelectuală fac în general investiții masive în formarea unor lucrători cu înaltă calificare și ar trebui sprijinite să își protejeze produsele și know-how-ul, astfel încât să își poată canaliza investițiile mai degrabă către formarea de competențe și către dezvoltarea unui capital social, decât spre acțiunile de apărare în instanță.

1.5. CESE consideră că este necesară o procedură oficială de înregistrare. Înregistrarea ar trebui să fie valabilă pe durată nedeterminată pentru evitarea procedurilor birocratice și a costurilor, dar să facă obiectul unei continue monitorizări și al unor măsuri de asigurare a respectării legislației, pentru a avea certitudinea faptului că produsele întrunesc în continuare criteriile corespunzătoare statutului înregistrat. Pentru cazuri justificate, ar trebui prevăzută și o procedură de radiere din registru.

1.6. Procedura de înregistrare ar trebui să fie transparentă și independentă, de preferință cu finanțare și gestionare publică și, totodată, să fie gratuită. În cazul în care se decide introducerea unei taxe, aceasta ar trebui menținută la un nivel foarte scăzut, pentru a nu descuraja înregistrarea și pentru a se evita transferarea costurilor de risc asupra consumatorilor. Înregistrarea ar trebui efectuată într-un termen prestabilit, astfel încât procedurile administrative să nu treneze și să se evite incertitudinea atât pentru întreprinderi, cât și pentru consumatori: 18 luni pare a fi un termen rezonabil. CESE recomandă să se țină seama de propunerile de evitare a costurilor suplimentare avansate de IMM-uri, care ar putea contribui la implementarea sistemului.

1.7. Protecția provenienței și aspectele aferente acesteia, referitoare la patrimoniu, tradiție, calitate, specificații de produs, meșteșug și know-how, sunt deosebit de importante. Este necesar să existe o legătură puternică între produs și locul de origine. CESE consideră că prin abordarea combinată adoptată pentru produsele agricole – și anume, denumirile de origine protejată (DOP) și indicațiile geografice protejate (IGP), care sunt mai flexibile – s-ar asigura includerea tuturor produselor care necesită protecție.

1.8. CESE consideră că relația dintre sistemul IG pentru produse neagricole și legislația cu privire la mărci ar trebui definită în mod similar cu cea stabilită în prezent pentru produsele agricole, asigurând o abordare uniformă pentru toate produsele și evitând riscul de confuzie.

2. Context și introducere

2.1. Cartea verde „Valorificarea la maximum a know-how-ului tradițional al Europei: posibilitatea de a extinde protecția indicațiilor geografice ale Uniunii Europene la produsele neagricole” urmează studiului publicat de Comisie în martie 2013 ⁽¹⁾, potrivit căruia instrumentele juridice pe care le au la dispoziție producătorii la nivel național și european sunt insuficiente. La 22 aprilie 2013, Comisia a organizat o audiere publică pentru a discuta rezultatele studiului și pentru a oferi o platformă de dezbateră mai amplă cu privire la necesitatea unei protecții mai eficiente a IG pentru produsele neagricole, la nivelul UE. Având în vedere rezultatele studiului și concluziile audierii publice, Comisia a decis să își continue activitatea de analiză, lansând o consultare prin prezenta carte verde.

2.2. În septembrie 2013, Oficiul European de Brevete și Oficiul pentru Armonizare în cadrul Pieței Interne au produs un studiu comun în cooperare cu Comisia, intitulat *Intellectual property rights (IPR) intensive industries: contribution to economic performance and employment in the EU* [Sectoarele în care se utilizează pe scară largă drepturile de proprietate intelectuală (DPI): contribuția la performanța economică și la ocuparea forței de muncă în Europa] ⁽²⁾.

Studiul subliniază valoarea economică a sectoarelor în care se utilizează pe scară largă drepturile de proprietate intelectuală (inclusiv a sectoarelor în care se pune accent pe IG) în termeni de producție, ocupare a forței de muncă, salarii și comerț, precum și contribuția lor la îndeplinirea obiectivelor Strategiei Europa 2020 în domeniul ocupării forței de muncă și al creșterii. Studiul relevă faptul că aceste sectoare generează peste 26 % din totalul locurilor de muncă din UE și 39 % din totalul activității economice din UE. De asemenea, salariile din aceste sectoare sunt în general mai mari cu peste 40 %.

2.3. La summitul UE din martie 2014, președintele Barroso a prezentat comunicarea „Pentru o renaștere industrială europeană” ⁽³⁾, în care se subliniază importanța pe care o au pentru creșterea economică sustenabilă din UE sectoarele în care se utilizează pe scară largă DPI și IG, precum și necesitatea ca Uniunea să sprijine sectoarele respective. Totodată, s-a evidențiat faptul că multe asemenea întreprinderi au avut niveluri mai ridicate de creștere și performanță decât întreprinderile din alte sectoare.

2.4. În prezent, doar produsele agricole și cele alimentare (vinuri, produse spirtoase) pot beneficia de protecția unitară acordată exclusiv la nivelul UE. Indicațiile geografice pentru produsele neagricole sunt protejate doar la nivel național/regional, prin intermediul diferitelor cadre juridice naționale. Acestea nu au fost armonizate între statele membre, existând diferențe semnificative în ceea ce privește definițiile, procedurile, nivelurile de protecție și de punere în aplicare, ceea ce nu este de folos nici întreprinderilor, nici consumatorilor. Produsele neagricole sunt totuși supuse unor norme privind concurența neloyală sau inducerea în eroare a consumatorilor, însă și în acest caz domeniile de aplicare și abordările diferă.

2.5. Multe întreprinderi care produc produse neagricole ce necesită niveluri înalte de know-how și competențe meșteșugărești tradiționale bazate pe criterii geografice operează într-un mediu internațional, întâmpinând din ce în ce mai multe dificultăți în a asigura protecția calității, autenticității și integrității produselor lor împotriva etichetării de rea-credință, a fraudei și a contrafacerii, precum și a abuzurilor în materie de mărci comerciale. În absența unei protecții unitare, întreprinderile și consumatorii trebuie să se bazeze pe o varietate de abordări și niveluri de protecție la scara întregii UE, situație care stârnește confuzie și pe care numeroase întreprinderi o consideră drept costisitoare și ineficientă, întrucât alocă sume considerabile pentru a se apăra de la caz la caz. Aceasta constituie o povară din punctul de vedere al resurselor financiare și, totodată, al resurselor umane. Mai multe întreprinderi au solicitat Comisiei să extindă protecția IG la produsele neagricole.

⁽¹⁾ http://ec.europa.eu/internal_market/indprop/docs/geo-indications/130322_geo-indications-non-agri-study_en.pdf

⁽²⁾ http://ec.europa.eu/internal_market/intellectual-property/docs/joint-report-epo-ohim-final-version_en.pdf

⁽³⁾ COM(2014) 14 final.

2.6. Deși instrumentele naționale existente în domeniul IG împreună cu legislația privind concurența neloyală și inducerea în eroare a consumatorilor, care există în toate statele membre ale UE, oferă un anumit nivel de protecție pentru produsele neagricole, aceste legi sunt practic limitate și multe întreprinderi se plâng că nu reușesc să asigure o protecție eficientă împotriva utilizării abuzive a IG pentru produsele neagricole.

3. Observații generale

3.1. Extinderea protecției IG la produsele neagricole la nivelul UE ar aduce beneficii atât producătorilor, cât și consumatorilor. Aceasta nu este o măsură protecționistă, ci una menită să asigure concurența loială între producători, să contribuie la protecția calității și integrității produselor, meșteșugurilor sau proceselor tradiționale (care, deseori, necesită competențe de înalt nivel) și, în același timp, să ofere consumatorilor informații fiabile cu privire la locul și/sau metoda de producție, precum și o garanție a autenticității și calității produsului.

3.2. CESE este de părere că extinderea sistemului de IG la produsele neagricole va aduce Uniunii beneficii economice clare, constituind ocazia potrivită pentru promovarea și protejarea produselor tradiționale, a know-how-ului și a competențelor de înalt nivel, deseori dezvoltate în școli profesionale și instituții de învățământ specializate care și-au dovedit capacitatea de a crea locuri de muncă de calitate și stabile. Furnizarea unor garanții pentru proveniența și calitatea produselor ar conduce la creșterea atractivității lor și ar contribui la o mai mare vizibilitate a acestora, încurajând vânzările. Un statut unanim recunoscut ar putea contribui, de asemenea, la promovarea turismului și a altor venituri legate de produse, aducând beneficii economice suplimentare. El ar oferi, de asemenea, o protecție mai uniformă și mai eficientă la nivelul UE, împotriva pierderilor financiare provocate de contrafacere și imitație.

3.3. Există numeroase produse neagricole cu indicație geografică de amplă recunoaștere și reputație pe teritoriul UE, care, în mod regulat, fac obiectul utilizării abuzive și al imitației. Deși unele dintre aceste întreprinderi au făcut față crizei mai bine decât altele, sub presiunea acesteia, cazurile de abuz asupra mărcilor comerciale și de contrafacere și imitații s-au înmulțit. Unele întreprinderi lipsite de scrupule au încercat să facă bani rapid pe seama renumelui și reputației calității produselor cu IG, fără să aibă însă nicio legătură cu originea, proveniența, calitatea sau meșteșugul/know-how-ul asociate produsului. Aceasta a condus la pierderea veniturilor și a cotei de piață pentru comercianții legitimi, la posibile prejudicii aduse reputației și la costuri suplimentare de judecată. Producătorii de produse precum cristalul de Boemia, costumele Savile Row Bespoke executate „la comandă”, marmura de Carrara, confecțiile Harris Tweed, *Paška čipka* (dantela de Pag), ceasurile cu cuc din regiunea Pădurea Neagră, ceramica artistică și tradițională de la Vietri sul Mare, ceramica de Stoke on Trent, *Brački kamen* (piatra și sculpturile de pe insula Brač) sau majolica de Deruta și sticla de Murano se confruntă cu o provocare constantă în a se proteja prin lansarea unor campanii, înregistrarea mărcilor și deschiderea de acțiuni în justiție. Extinderea IG la astfel de produse ar putea contribui la evitarea acestor acțiuni de apărare în justiție, frecvente și costisitoare.

3.4. O protecție legislativă armonizată, echivalentă celei acordate sectorului agroalimentar și compatibilă cu cadrele juridice europene și internaționale existente, va contribui la conservarea patrimoniului cultural și artistic tradițional, care se regăsește în multe dintre produsele eligibile în cadrul sistemului de IG, și la reducerea abuzurilor. Prin reducerea costurilor suportate de IMM-uri pentru a proteja reputația produselor lor prin soluționarea litigiilor în justiție, ele vor fi în măsură să investească mai mult în inovare, în dezvoltarea produselor și în extinderea pieței lor, evitând creșterea prețurilor de vânzare ale produselor lor.

3.5. Mulți clienți care cumpără produse cu IG sunt consumatori capabili să facă alegeri în cunoștință de cauză, pe baza unei manufacturi de calitate și a autenticității produselor. Ei sunt îndreptățiți să conteze pe protecția integrității produselor pentru care plătesc adesea un preț mai ridicat. Nu se poate vorbi despre restrângerea posibilităților de a alege sau a concurenței, deoarece protecția IG poate fi acordată oricărei întreprinderi care respectă specificațiile de produs, proveniența, calitatea, caracteristicile, meșteșugul și know-how-ul, toate acestea fiind criteriile definitorii pentru statutul produsului.

4. Observații specifice

4.1. CESE consideră că este necesară o reglementare unitară a UE pentru armonizarea produselor neagricole cu IG. Soluțiile existente în prezent sunt prea fragmentate, derutante, costisitoare și lipsite de eficiență pentru ca multe întreprinderi valoroase să poată supraviețui, întrucât le lipsesc resursele necesare pentru a putea face față unor structuri și legi atât de diverse, care sunt în vigoare la nivel regional sau național pe tot cuprinsul UE. Creșterea coerenței va ajuta întreprinderile să supraviețuiască și să se dezvolte și va face ca produsele lor să fie mai puțin vulnerabile la abuzuri.

4.2. CESE încurajează Comisia să simplifice acest proces de extindere urmând îndeaproape, dacă este cazul, modelul cadrului legislativ armonizat existent, care se aplică în sectorul produselor agroalimentare, prin aplicarea bunelor practici și prin valorificarea, în cadrul sistemului ce urmează a fi aplicat la produsele neagricole, a experienței dobândite odată cu introducerea protecției pentru sectorul sus-menționat. Deși admite că anumite particularități sectoriale pot necesita o abordare diferită, ca în cazul vinurilor și băuturilor spirtoase, continuitatea în aplicare și o abordare incluzivă a produselor care urmează să fie reglementate în toate sectoarele ar trebui să fie regula generală. Produsele neagricole ar trebui să beneficieze de aceleași garanții și de aceeași protecție acordată de indicațiile geografice agricole în temeiul Acordului TRIPS. CESE dorește totuși să solicite Comisiei să evalueze posibilitățile de îmbunătățire a acestei protecții în lumina experienței acumulate până în prezent prin punerea în aplicare a TRIPS, în special din punctul de vedere al unor sisteme de înregistrare și notificare clare, coerente și structurate, precum și al unui tratament coerent.

4.3. Deși înțelege că sistemul de IG reprezintă o măsură voluntară, diferită de actualele propuneri privind indicarea obligatorie a originii pe produsele de consum fabricate sau importate în UE care sunt cuprinse în pachetul privind siguranța produselor, CESE recomandă ca ambele propuneri să fie adoptate, cu scopul de a oferi consumatorilor o mai bună trasabilitate, transparență și informare și de a asigura recunoașterea provenienței pentru producătorii de pe întregul teritoriu al UE.

4.4. CESE preconizează că armonizarea protecției prin IG a produselor neagricole va fi benefică și în contextul relațiilor comerciale dintre UE și țările terțe, întrucât va simplifica procedurile și va aduce clarificări în privința produselor care beneficiază automat de protecție. Armonizarea va oferi o abordare mai focalizată a negocierilor comerciale și va contribui la protejarea produselor valoroase ale UE, care au adesea o valoare de export ridicată. Această protecție sporită va avea, de asemenea, un efect disuasiv asupra celor care au în vedere falsificarea produselor sau utilizarea abuzivă a statutului acestora.

4.5. Numeroase produse cu IG necesită competențe de înalt nivel în procesul lor de producție. Întreprinderile au investit masiv în formarea de competențe și know-how, pe parcursul mai multor generații. Numeroase întreprinderi derulează cu succes, de multă vreme, programe de ucenicie și de formare continuă, pregătind personal cu înaltă calificare și competențe solicitate pe piața forței de muncă. CESE este de părere că ar trebui ca, prin acordarea unui ajutor pentru protejarea produselor și know-how-ului lor, aceste întreprinderi să fie susținute în dezvoltarea acestui capital social valoros, astfel încât să își poată canaliza investițiile mai degrabă către formarea de competențe decât către deschiderea de acțiuni de apărare în instanță. Întreprinderile ale căror produse beneficiază de protecție prin IG oferă locuri de muncă valoroase și oportunități de învățare persoanelor care găsesc în formarea profesională un mediu propice de cultivare a talentului lor. De asemenea, CESE recunoaște dependența reciprocă dintre multe școli de formare profesională de specialitate și producătorii de produse cu IG din anumite țări și regiuni, de exemplu, școala profesională de tăietori în piatră de la Braț. Unele dintre aceste întreprinderi sunt situate în zone izolate și cu rate ridicate ale șomajului, ceea ce face ca rolul lor pe piața muncii să fie și mai important.

4.6. În ceea ce privește stabilirea legăturii cu un anumit loc, atenția trebuie să se concentreze asupra protecției provenienței și a aspectelor aferente acesteia, referitoare la patrimoniu, tradiție, calitate, specificații de produs, meșteșug și know-how. Este necesar să existe o legătură puternică între produs și locul de origine. CESE consideră că cele două tipuri de abordare bazată pe o astfel de legătură care au fost adoptate pentru produsele agricole – și anume, denumirile de origine protejată (DOP) și indicațiile geografice protejate (IGP), care sunt mai flexibile – ar asigura includerea tuturor produselor care necesită protecție. Toate simbolurile acceptate în contextul acestui sistem ar trebui să asigure asocierea și recunoașterea fără echivoc, să întrunească criteriile IG și să fie uniforme în toată Europa, pentru a se evita orice confuzie în rândul consumatorilor și pentru a contribui la recunoașterea produselor.

4.7. Deși admite că originea și calitatea nu sunt neapărat sinonime, CESE recunoaște că produsele cu IG au o reputație bazată pe valoarea pe care ele o reprezintă pentru clienți, iar caracteristicile de calitate sunt adesea intrinsece produselor cu IG, putând juca un rol important în definirea și protejarea meșteșugului și know-how-lui de calitate, precum și în monitorizarea și aplicarea standardelor la nivelul întreprinderilor. Mulți producători de produse cu IG sau asociații din domeniu și-au definit deja propriile criterii de referință, verificând în mod activ respectarea acestor standarde, pentru a proteja integritatea produselor lor. Cu toate acestea, CESE recunoaște că aceste sisteme de monitorizare și coduri de conduită voluntare nu funcționează în toate statele membre, trebuind să fie însoțite de mecanisme formale de monitorizare și punere în aplicare la nivel național și la nivelul UE. CESE constată că, din cauza crizei și a măsurilor de austeritate, numeroase agenții responsabile cu monitorizarea și cu aplicarea legii au fost afectate de reduceri și că trebuie să se analizeze posibilitatea introducerii unor măsuri de asigurare a monitorizării și aplicării eficiente a legii.

4.8. CESE consideră că, la fel ca în cazul produselor agricole, este necesară o procedură oficială de înregistrare. Ar trebui ca aceasta să fie valabilă pe o durată nedeterminată, pentru evitarea procedurilor birocratice și a costurilor, dar să facă obiectul unei monitorizări continue și al unor măsuri de asigurare a respectării legislației, pentru a avea certitudinea faptului că produsele întrunesc în continuare criteriile aferente statutului înregistrat. Procedura de înregistrare ar trebui să includă și dispoziții privind radierea din registru, în cazul în care produsele nu mai sunt conforme cu standardele sau nu se mai produc. De asemenea, ar trebui să existe o procedură de opoziție, inclusiv dreptul la recurs, pentru a fi evitate cazurile în care se ridică obiecții în mod abuziv.

4.9. Un sistem de implicare a autorității naționale, în două etape, combinat cu protecția legislativă și supravegherea la nivelul UE, ar fi o abordare rezonabilă. Procedura de înregistrare ar trebui să fie transparentă și independentă, de preferință cu finanțare și administrare publică. CESE constată că în prezent nu există o taxă de înregistrare pentru produsele agroalimentare și, prin urmare, ar trebui să se aplice același principiu la produsele neagricole. În cazul în care se decide introducerea unei taxe, aceasta ar trebui menținută la un nivel foarte scăzut, pentru a nu descuraja înregistrarea și pentru a se evita transferarea costurilor de risc asupra consumatorilor. Înregistrarea ar trebui efectuată într-un termen prestabilit, astfel încât procedurile administrative să nu treneze și să se evite incertitudinea atât pentru întreprinderi, cât și pentru consumatori: 18 luni pare a fi un termen rezonabil.

4.10. CESE consideră că relația dintre un sistem de IG pentru produse neagricole și legislația cu privire la mărci ar trebui definită în mod similar cu cea stabilită în prezent pentru produsele agricole, asigurând o abordare uniformă pentru toate produsele și evitând riscul de confuzie. De asemenea, trebuie valorificată experiența dobândită prin aplicarea sistemului în acest sector, pentru perfecționarea procedurilor și reducerea la minimum a riscului de litigii. CESE atrage atenția asupra faptului că toate întreprinderile active într-o anumită regiune ar trebui să poată solicita o denumire de origine protejată în regiunea respectivă.

Bruxelles, 18 februarie 2015.

Președintele
Comitetului Economic și Social European
Henri MALOSSE

Avizul Comitetului Economic și Social European privind Comunicarea Comisiei către Parlamentul European, Consiliu, Banca Centrală Europeană, Comitetul Economic și Social European, Comitetul Regiunilor și Banca Europeană de Investiții — Analiza anuală a creșterii pentru 2015

[COM(2014) 902 final]

(2015/C 251/09)

Raportor general: dl Gonçalo LOBO XAVIER

La 19 decembrie 2014, în conformitate cu articolul 304 din Tratatul privind funcționarea Uniunii Europene, Consiliul a hotărât să consulte Comitetul Economic și Social European cu privire la

Analiza anuală a creșterii pentru 2015

COM(2014) 902 final.

La 9 decembrie 2014, Biroul Comitetului a însărcinat Grupul de coordonare Europa 2020 cu pregătirea lucrărilor Comitetului pe această temă.

Având în vedere caracterul urgent al lucrărilor, Comitetul Economic și Social European l-a numit pe dl Gonçalo LOBO XAVIER raportor general în cadrul celei de a 505-a sesiuni plenare din 18 și 19 februarie 2015 (ședința din 19 februarie) și a adoptat prezentul aviz cu 174 de voturi pentru, 8 voturi împotriva și 1 abținere.

1. Concluzii și recomandări

1.1. CESE salută analiza anuală a creșterii (AAC) pentru anul 2015⁽¹⁾, elaborată de Comisie cu scopul conceptual de promovare a unor niveluri de creștere adecvate pentru sprijinirea redresării economice a Europei. Abordarea bazată pe trei piloni – stimularea investițiilor, reforme structurale și consolidarea fiscală și bugetară cu o mai mare capacitate de reacție – pare a fi o soluție adecvată de satisfacere a nevoilor Europei; CESE sprijină planul de punere în aplicare aliniat cu un semestru european mai eficient. Cu toate acestea, Comitetul subliniază și faptul că procesul prezintă în continuare unele deficiențe, având în vedere că AAC nu include, între altele, aspecte sociale și de mediu, și recomandă mai ales ca analiza să menționeze explicit că lupta împotriva șomajului masiv și persistent, precum și gestionarea crizei sociale constituie priorități politice. Analiza anuală a creșterii reprezintă punctul de plecare pentru un semestru european eficient; prin urmare, CESE consideră că trebuie să existe un angajament mai puternic în ceea ce privește respectarea calendarului, pentru a obține o mai bună implicare și rezultate mai bune.

1.2. CESE consideră că încrederea investitorilor depinde și de claritatea și simplitatea calendarului propus și cu condiția implicării partenerilor celor mai importanți. Partenerii sociali și, în general, toate celelalte organizații ale societății civile trebuie să se implice în acest proces, pentru a fi credibili în demersul lor. CESE consideră că este esențial ca Comisia să coopereze cu Parlamentul European și cu partenerii sociali, precum și cu alte organizații ale societății civile la nivel european, înainte de prezentarea analizei anuale a creșterii. CESE apreciază eforturile depuse de Comisie pentru a încuraja participarea societății civile, inclusiv în cooperare cu parlamentele naționale, dar atrage atenția asupra faptului că trebuie pus în aplicare un nou „calendar al societății civile”⁽²⁾, pentru a obține o eficiență crescută și o implicare reală, cu rezultate concrete. Trebuie depuse eforturi substanțiale din partea tuturor partenerilor și instituțiilor, pentru a se ajunge de la declarații de bune intenții la realizări concrete; CESE invită partenerii sociali să-și asume un rol proactiv în acest sens.

1.3. CESE consideră că fără investiții nu este posibilă punerea în aplicare a unui plan de creștere cu măsuri pentru crearea de locuri de muncă. Prin urmare, este esențial ca Europa să asigure condiții adecvate pentru investiții bazate pe parteneriat, cu participarea sectorului privat și public deopotrivă. Eficacitatea combinației de politici propuse ar putea fi un semn potrivit pentru consolidarea încrederii – o precondiție esențială pentru investiții. CESE consideră o deficiență majoră faptul că în planul său de investiții, care în sine este bine-venit, Comisia are în vedere mai ales investițiile private, ignorând în mare măsură necesitatea efectuării de investiții publice. CESE sprijină discuția care are loc în cadrul Comisiei Europene privind aplicarea așa-zisei reguli de aur a finanțelor (*golden rule*), privind eventualitatea excluderii investițiilor publice orientate către viitor din calculul deficitelor publice nete, în contextul reglementărilor bugetare ale UEM⁽³⁾.

⁽¹⁾ „Analiza anuală a creșterii 2015” este publicată pe site-ul web al Comisiei Europene, la http://ec.europa.eu/europe2020/making-it-happen/annual-growth-surveys/index_ro.htm

⁽²⁾ A se vedea anexa.

⁽³⁾ Avizul CESE privind impactul investițiilor sociale (JO C 226, 16.7.2014, p. 21-27).

CESE dorește să sublinieze și faptul că, indiferent de cine va efectua investițiile, cheia succesului constă într-o definiție clară a tipului de investiție și sustenabilitatea sa în timp. În acest context, mai multe investiții pe termen lung în sistemele de educație și formare se vor transforma în beneficii certe pentru piața forței de muncă, oferind europenilor un mod de a înțelege dimensiunea socială a provocărilor.

O abordare adecvată este esențială pentru combaterea șomajului în rândul tinerilor – din nefericire, o realitate în Europa –, iar statele membre trebuie să-și pună de acord politicile naționale pentru a evita excluderea și pentru a promova integrarea grupurilor dezavantajate ale societății pe piața forței de muncă.

1.4. CESE este pe deplin convins că industria joacă un rol crucial în dezvoltarea Europei. Există tot felul de exemple pozitive în materie de inovare în sectoarele industriale; iar acest mediu inovator trebuie promovat, pentru a încuraja crearea de locuri de muncă și a dispune de resurse umane cu înaltă calificare. Planul de investiții trebuie să recunoască valoarea adăugată a „campionilor industriali europeni” și să promoveze exemple de inovare și de bune practici.

1.5. CESE solicită să se acorde atenție promovării investițiilor sociale în acest proces. CESE consideră că investițiile sociale pot juca un rol esențial în promovarea bunăstării și eradicarea sărăciei și a excluziunii sociale și, prin urmare, a solicitat deja ca în analiza anuală a creșterii și în recomandările specifice fiecărei țări să se pună accentul în mod explicit ⁽⁴⁾ și să se promoveze măsuri care să permită actorilor relevanți ai societății civile să deblocheze întregul potențial al întreprinderilor din sectorul economiei sociale și să consolideze rolul comunităților locale ⁽⁵⁾.

1.6. CESE salută efortul depus pentru promovarea potențialului Europei prin intermediul pieței digitale. Piața digitală poate într-adevăr să dea un nou impuls economiei și creșterii gradului de ocupare a forței de muncă, cu condiția luării unor măsuri esențiale în acest sens. Întreprinderile vor fi în măsură să exploateze întregul potențial al agendei digitale doar atunci când vor exista norme europene comune în materie de protecție a datelor, care să impună standarde ridicate în domeniu, și când va fi reclădită încrederea consumatorilor. CESE îndeamnă Comisia să accelereze implementarea pieței interne pentru a obține rezultate optime în baza acestei agende.

1.7. CESE consideră că este nevoie de responsabilitate fiscală din partea tuturor statelor membre; aceasta ar trebui să fie direct corelată cu promovarea ocupării forței de muncă și responsabilitatea socială. Respectarea compromisurilor privind guvernarea echilibrată și responsabilă este esențială pentru promovarea creșterii economice. CESE sprijină consolidarea fiscală favorabilă creșterii și solicită – acolo unde este posibil – ca statele membre să reducă sarcina fiscală impusă cetățenilor prin politicile de austeritate, solicitând și alte măsuri care să dea un nou stimul investițiilor private, fără a neglija investițiile publice inteligente.

1.8. Un sistem de guvernare care urmărește realizarea unei responsabilități bugetare printr-o supraveghere bugetară mai atentă și mai integrată reprezintă o abordare interesantă, care ar putea permite o integrare adecvată a recomandărilor politice ale UE în pregătirea bugetelor naționale. CESE salută simplificarea semestrului, așa cum a recomandat în avizul său privind analiza anuală a creșterii pentru 2014 ⁽⁶⁾, și ar dori ca aceste modificări să fie transpuse în practică.

1.9. Comitetul pledează pentru mai multă uniformitate în modul de prezentare a situației bugetare din fiecare stat membru. Acest lucru va simplifica comparațiile și ar putea fi mai eficient în obținerea de soluții la nivel european. De asemenea, ar putea fi interesant să se revizuiască modul de calcul al datoriei interne, pentru a obține astfel informații mai veridice și mai echilibrate.

2. Introducere

2.1. Comitetul salută AAC ca orientare pentru „reactualizarea” politicilor europene de stimulare a economiei și creștere durabilă pentru toți.

⁽⁴⁾ Avizul CESE pe tema „Către investiții sociale pentru promovarea creșterii și coeziunii – inclusiv implementarea Fondului social european pentru perioada 2014-2020 (JO C 271, 19.9.2013, p. 91-96) și Avizul CESE privind impactul investițiilor sociale (JO C 226, 16.7.2014, p. 21-27).

⁽⁵⁾ A se vedea declarația de la Milano: CESE pledează pentru inovarea sistemelor europene de protecție socială, pentru a le adapta la provocările viitoare | Comitetul Economic și Social European.

⁽⁶⁾ Avizul CESE privind Analiza anuală a creșterii pentru 2014 (JO C 214, 8.7.2014, p. 46-54).

Semestrul european a dovedit că funcționează ca punct de referință pentru introducerea sau consolidarea politicilor fiscale și a reformelor structurale necesare pentru a asigura creșterea economică, cu rezultate tangibile; cu toate acestea, el ar putea fi criticat pentru lentoarea procedurilor și o lipsă de hotărâre în ceea ce privește cele mai bune modalități de ieșire din criza profundă care a afectat Europa și care continuă să se facă simțită, într-o măsură mai mare sau mai mică, în toate statele membre.

2.2. Valoarea inițiativei nu poate fi pusă sub semnul întrebării, în special având în vedere gradul de sensibilizare referitor la constrângerile cu care se confruntă fiecare stat membru în funcție de politicile de creștere, care reflectă circumstanțele specifice și rapiditatea cu care au pus în aplicare măsuri și reforme care au avut un impact și au obținut rezultate.

2.3. În AAC pentru 2015, Comisia recomandă o politică economică bazată pe trei piloni principali integrați: creșterea investițiilor, accelerarea reformelor structurale și o consolidare fiscală responsabilă, favorabilă creșterii economice.

În opinia Comisiei, modul în care acești trei piloni de politică economică sunt integrați va fi cheia succesului și a obținerii de rezultate care fac posibilă reducerea șomajului, în special în rândul tinerilor. Acest lucru va necesita reforme structurale pe piața forței de muncă, continuarea reformei sistemului de pensii, modernizarea sistemelor de protecție socială, astfel încât piețele de bunuri și servicii să devină mai flexibile, îmbunătățirea climatului de investiții și mediul de afaceri, îmbunătățirea calității investițiilor în domeniul cercetării, inovării, educației și formării și intensificarea eforturilor de eficientizare a administrației publice.

2.4. Comisia lansează, de asemenea, un interesant apel la participarea societății civile pe tot parcursul procesului de creștere și schimbare, cu un accent special pus pe implicarea partenerilor sociali⁽⁷⁾. De asemenea, ea solicită statelor membre o implicare mai activă a parlamentelor naționale și stabilirea de legături cu opinia publică în vederea unei participări active și sprijinirii unei evaluări a politicilor care trebuie puse în aplicare.

Merită subliniat acest efort de îmbunătățire a participării publice într-un moment în care există temerea că cetățenii se simt departe de proiectul european.

3. O abordare integrată

3.1. Promovarea investițiilor

3.1.1. CESE este convins că recuperarea nivelurilor de investiții, în coroborare cu consolidarea încrederii investitorilor (atât instituționali cât și privați) reprezintă o componentă-cheie a creșterii economice. Prin urmare, salută Planul de investiții pentru Europa⁽⁸⁾, care abordează necesitatea de a promova investiții structurale esențiale, menite să creeze condițiile pentru creștere și sustenabilitate, necesare pentru competitivitate. Cu toate acestea, CESE consideră o deficiență majoră faptul că în planul său de investiții, care în sine este bine-venit, Comisia are în vedere mai ales investițiile private, ignorând în mare măsură necesitatea efectuării de investiții publice. CESE sprijină discuția care are loc în cadrul Comisiei Europene privind aplicarea așa-zisei reguli de aur a finanțelor (*golden rule*), privind eventualitatea excluderii investițiilor publice orientate către viitor din calculul deficitelor publice nete, în contextul reglementărilor bugetare ale UEM⁽⁹⁾.

3.1.2. O analiză a situației actuale arată că Europa a devenit mai puțin competitivă față de alte economii mondiale, ca urmare a scăderii investițiilor în domenii esențiale, cum ar fi modernizarea echipamentelor și tehnologiilor și îmbunătățirea accesului la educație, pentru a menționa doar câteva exemple. Deși CESE susține acest plan de promovare a investițiilor, o serie de variabile rămân neclare, riscând să submineze utilitatea acestuia. Baza conceptuală pare solidă, dar CESE are îndoieli cu privire la modul în care ar putea fi pus în aplicare pe deplin și pe scară largă.

⁽⁷⁾ A se vedea recomandările formulate în avizul CESE privind Analiza anuală a creșterii pentru 2014 și Raportul CESE privind evaluarea la jumătatea perioadei a Strategiei Europa 2020, la adresa: <http://www.eesc.europa.eu/?i=portal.en.europe-2020-meetings.34402>

⁽⁸⁾ Pentru „Planul de investiții” a se vedea site-ul web al Comisiei Europene, la adresa: http://ec.europa.eu/priorities/jobs-growth-investment/plan/index_en.htm

⁽⁹⁾ Avizul CESE privind impactul investițiilor sociale (JO C 226, 16.7.2014, p. 21-27).

3.1.3. Rezervele pe care CESE se simte obligat să le exprime în ceea ce privește recomandările pe marginea AAC se referă în mare măsură la constrângerile cu care se confruntă unele state membre în ceea ce privește nivelul investițiilor necesare. Există încă multe inegalități în ceea ce privește accesul la finanțare, în special pentru IMM-uri, care ar putea submina utilitatea inițiativei, chiar dacă guvernele naționale dau dovadă de voință politică. În acest stadiu este încă neclar modul în care această inegalitate va fi abordată și redusă pentru a promova investițiile inclusive în Europa, în ciuda recomandărilor binevenite ale Comisiei privind accesul la finanțare al IMM-urilor, care implică o nouă abordare a eșecului în afaceri și a insolvenței, precum și îmbunătățiri aduse cadrului de reglementare care vizează consolidarea pe termen lung în ceea ce privește investițiile în IMM-uri.

3.1.4. CESE consideră, de asemenea, că programele de investiții existente și disponibile vor fi esențiale pentru realizarea obiectivelor legate de creștere; Comitetul este de acord cu necesitatea de a încuraja statele membre – inclusiv publicul larg, întreprinderile și organismele oficiale – să preia un rol activ în derularea programelor concepute pentru ele, menite să favorizeze incluziunea și să promoveze excelența, precum Orizont 2020⁽¹⁰⁾ (pentru inovare și cercetare), Mecanismul Conectarea Europei⁽¹¹⁾ (pentru investiții în infrastructură) și COSME⁽¹²⁾ (pentru finanțarea IMM-urilor). CESE solicită în același timp ca structurile de monitorizare a programelor să devină mai incluzive și mai ușor utilizabile, astfel încât să promoveze excelența și asigurarea unui acces mai echitabil pentru toate instituțiile și toate statele membre, fără a renunța la rigoarea și nivelul de excelență pe care le presupun aceste programe.

3.1.5. CESE crede cu adevărat în eficacitatea investițiilor sociale și în impactul lor direct asupra bunăstării populației. Politicile publice trebuie să țină cont de puterea întreprinderilor din economia socială, nu numai pentru că ele sunt strâns legate de societatea civilă, ci și ca exemple care ar putea fi preluate și în situații similare. Europa trebuie să promoveze cele mai bune practici din statele membre în întreaga Uniune⁽¹³⁾.

3.2. Reforme structurale

3.2.1. Piața unică a bunurilor și serviciilor a fost întotdeauna în centrul procesului de integrare europeană. Au fost obținute deja rezultate importante, prin eforturi enorme, dar unele domenii esențiale pentru creșterea economică încă nu s-au schimbat. Prin urmare, CESE salută eforturile depuse de statele membre pentru a elimina barierele din calea creării unei piețe unice eficiente, eficiente și echitabile. CESE nu pune la îndoială nici avantajele unei piețe unice eficiente a bunurilor și serviciilor pentru consumatorii europeni, care să facă din Europa un loc mai atractiv pentru investiții, având un impact direct asupra creării de locuri de muncă și de bunăstare socială. Comitetul consideră, cu toate acestea, că este important să se facă eforturi suplimentare și să se ia măsuri concrete în vederea realizării acestui obiectiv.

3.2.2. Poziția de lider care ar putea fi obținută prin crearea unei piețe digitale unice este așadar esențială, reprezentând un deziderat pe care CESE îl împărtășește pe deplin. CESE este pe deplin convins de avantajele unei piețe digitale unice eficiente și consideră că mecanismele de finanțare pentru investiții în infrastructură și cunoaștere ar trebui să fie orientate în vederea atingerii acestui obiectiv; cu toate acestea, CESE constată din nou că există diferențe între statele membre care ar putea împiedica integrarea eficientă.

3.2.3. În mod similar, Europa încurajează excelența și eficiența pieței unice digitale⁽¹⁴⁾, dar totodată trebuie să solicite concurenților săi să adere la normele și standardele europene – o abordare mai puțin ambițioasă ar aduce atingere însuși conceptului de piață internă. CESE nu se referă la protecționism sau orice altă măsură, ci solicită ca procesul să stea sub semnul clarității, iar măsurile și cerințele necesare să fie puse în aplicare în mod adecvat pentru a ocupa poziția de lider în diferite sectoare ale economiei și societății.

3.2.4. Comitetul este de părere că planurile pentru creștere economică și creare de locuri de muncă trebuie să fie aliniate cu reformele naționale, menite a stimula participarea forței de muncă de înaltă calitate, a crește productivitatea și a prelua cele mai bune exemple din diferitele sisteme de educație și formare.

⁽¹⁰⁾ Pentru „Orizont 2020” a se vedea site-ul web al Comisiei Europene, la <http://ec.europa.eu/programmes/horizon2020>

⁽¹¹⁾ Pentru „Mecanismul Conectarea Europei” a se vedea site-ul web al Comisiei Europene, la <http://ec.europa.eu/digital-agenda/en/connecting-europe-facility>

⁽¹²⁾ Pentru „COSME” a se vedea site-ul web al Comisiei Europene, la http://ec.europa.eu/enterprise/initiatives/cosme/index_en.htm

⁽¹³⁾ Avizul CESE privind investițiile cu impact social (JO C 458, 19.12.2014, p. 14-18).

⁽¹⁴⁾ Avizul CESE referitor la progresele privind punerea în aplicare a Strategiei Europa 2020, EUR/7 – EESC-2015-00034-00-00-AC-TRA.

3.3. În căutarea unei politici fiscale responsabile

3.3.1. În ciuda îmbunătățirii performanței statelor membre în ceea ce privește datoriile suverane [numărul de țări cu deficit excesiv a scăzut de la 24 în 2011 la 11 în 2014 ⁽¹⁵⁾], ceea ce reprezintă o evoluție pozitivă], rămân multe lucruri de făcut în această privință, în special în vederea creșterii economice pe termen mediu și lung.

3.3.2. Procesele de ajustare ale statelor membre au fost realizate în detrimentul bunăstării sociale publice, afectând atât persoanele fizice, cât și întreprinderile. Prin urmare, CESE consideră că analiza anuală a creșterii ar trebui să menționeze explicit că lupta împotriva șomajului masiv și persistent, precum și gestionarea crizei sociale constituie priorități politice.

3.3.3. CESE salută o politică care combină responsabilitatea fiscală cu politici de creștere economică, dar atrage atenția asupra necesității de a pune în aplicare politici care să reflecte situația reală în fiecare stat membru. Aplicarea unor măsuri generale unor situații diferite s-a dovedit a fi o rețetă sortită eșecului. Ar fi de dorit ca Comisia să nu repete greșelile recente.

3.3.4. Comitetul îndeamnă Comisia să accelereze lupta împotriva fraudei și a evaziunii fiscale. Bunele practici în materie de combatere a fraudei fiscale și a evaziunii fiscale ar trebui promovate și împărtășite, pentru a obține o mai mare eficiență și echitate.

4. Îmbunătățirea sistemului de guvernare prin creșterea eficacității

4.1. CESE a fost deosebit de activ în ce privește evaluarea și revizuirea punerii în aplicare a Strategiei Europa 2020 ⁽¹⁶⁾. Prin urmare, CESE consideră cu spirit de răspundere că armonizarea calendarului de revizuire a strategiei cu semestrul european și Consiliul reprezintă o măsură esențială pentru realizarea obiectivelor propuse, pentru a face ca măsurile propuse să fie mai eficiente și pentru revizuirea obiectivelor în sine.

4.2. Această armonizare, așa cum a constatat și Comitetul de coordonare Europa 2020 al CESE, este fundamentală pentru a evalua eficacitatea măsurilor instituite și obiectivele stabilite și pentru a adapta măsurile puse în aplicare, cu scopul de a le face mai eficiente din perspectiva situației reale în Europa în general și în statele membre, în special.

4.3. CESE salută simplificarea semestrului european, în special propunerea de a prezenta o amplă evaluare economică unică pentru fiecare stat membru, precum și devansarea termenului de publicare a acesteia în luna martie. Comitetul consideră că este important ca recomandările specifice fiecărei țări (CSR) să fie la rândul lor prezentate mai devreme.

4.4. CESE este de acord cu Comisia în privința faptului că programele naționale de reformă ar trebui reorientate și consideră că este esențial ca partenerii sociali, precum și alte organizații ale societății civile, să participe încă din faza incipientă la formularea lor. Acest lucru va spori nivelul de responsabilizare în legătură cu semestrul european și va duce la o mai bună punere în aplicare, sporind, în cele din urmă, legitimitatea sa democratică.

4.5. CESE subliniază că evaluarea la jumătatea perioadei a Strategiei Europa 2020 ar trebui publicată în timp util, pentru a oferi părților interesate suficient timp pentru elaborarea pozițiilor lor.

4.6. Comitetul consideră că inovarea socială și politica de investiții sociale ar trebui incluse în revizuirea Strategiei Europa 2020 și sprijinite printr-o inițiativă emblematică corespunzătoare. CESE solicită introducerea măsurării impactului social, în vederea realizării de progrese în domeniul politicilor sociale, inclusiv prin includerea unor indicatori sociali în rapoartele naționale privind progresele înregistrate.

4.7. Europa trebuie să ia măsuri ferme, manifestând solidaritate și respect pentru suveranitatea statelor membre, dând dovadă de o bună capacitate de reacție și, mai presus de toate, de o guvernare inteligentă, găsind soluții incluzive și echilibrate, căutând un consens care să coaguleze opinia publică în jurul unui proiect cu adevărat european, cu beneficii pentru toți cetățenii.

⁽¹⁵⁾ Pentru conceptul „deficit excesiv”, a se vedea Analiza anuală a creșterii pentru 2015 pe site-ul web al Comisiei Europene, la http://ec.europa.eu/europe2020/making-it-happen/annual-growth-surveys/index_ro.htm, alineatul (4): CONTINUAREA RESPONSABILITĂȚII BUGETARE.

⁽¹⁶⁾ A se vedea Raportul CESE privind evaluarea la jumătatea perioadei a Strategiei Europa 2020, <http://www.eesc.europa.eu/?i=portal.en.europe-2020-meetings.34402>

4.8. CESE este conștient de provocările viitoare; prin urmare, este preocupat de lipsa de idei din Analiza anuală a creșterii în ceea ce privește problemele de mediu. Este de așteptat ca planul de investiții să țină seama de aceste preocupări; dar o secțiune dedicată anume provocărilor, șanselor și politicilor de mediu ar fundamenta poziția de lider a Europei în acest domeniu. Acest lucru ar avea, de asemenea, un impact asupra încrederii în viitorul industriei în UE, precum și asupra bunăstării cetățenilor și sustenabilității acestora.

Bruxelles, 19 februarie 2015.

Președintele
Comitetului Economic și Social European
Henri MALOSSE

ANEXĂ

Calendarul semestrului european – pentru a consulta calendarul, mergeți la următoarea adresă:

<http://www.eesc.europa.eu/?i=portal.en.europe-2020-opinions.34757>

ISSN 1977-1029 (ediție electronică)
ISSN 1830-3668 (ediție tipărită)

Oficiul pentru Publicații al Uniunii Europene
2985 Luxemburg
LUXEMBURG

RO